

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Manligt och kvinnligt i årskurs 8

Kvantitativ innehållsanalys av texter och bilder i två läroböcker i engelska

Netja Reinhamre

Examensarbete LAU690

Handledare: Birgitta Svensson

Examinator: Florenda Gallos Cronberg

Rapportnummer: VT17-2930-001-LAU690

Abstract

Examensarbete inom Lärarprogrammet LP01

Titel: Manligt och kvinnligt i årskurs 8 - Kvantitativ innehållsanalys av texter och bilder i två läroböcker i engelska

English title: Masculinity and femininity in (Swedish) 8th grade - Quantitative content analysis of texts and images in two English textbooks

Författare: Netja Reinhamre

Termin och år: VT 2017

Kursansvarig institution: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap

Handledare: Birgitta Svensson

Examinator: Florenda Gallos Cronberg

Rapportnummer: VT17-2930-001-LAU690

Nyckelord: Läromedel, engelska, jämställdhet, genus

Sammanfattning

Genom en att räkna namn/pronomen, sysselsättningar, adjektiv och personer på bild har jag undersökt textböckerna *Wings 8* och *Good Stuff Gold C* i syfte att ta reda på om de kan klassificeras som kvantitativt jämställda. Med kvantitativ jämställdhet menar jag att båda könen är representerade till minst 40 %. Efter att ha utslutit adjektiven, som inte gav mätbara resultat, och sammanställt resultaten för de andra beräkningarna, kom jag fram till att *Wings 8* klarar kravet på minst 40 % för båda könen, men att *Good Stuff Gold C* inte gör det. Engelsklärare kan med hjälp av denna studie se hur *Wings 8* och *Good Stuff Gold C* förhåller sig till kvantitativ jämställdhet och på så sätt lättare anpassa sin undervisning.

Förord

Jag vill tacka förlagen Natur & Kultur och Liber för att de underlättat mitt arbete med undersökningarna i denna uppsats. Natur & Kultur har givit mig tillgång till en elektronisk version av textboken *Wings 8*, medan Liber skickat mig en fysisk upplaga av textboken *Good Stuff Gold C*. Inget av förlagen har på annat sätt påverkat undersökningarna.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Några begreppsdefinitioner	2
1.2.1 Jämställdhet.....	2
1.2.2 Genus och kön.....	2
1.3 Styrdokument	3
1.4 Genuskontraktet	3
2 Tidigare forskning	4
3 Syfte och frågeställning	6
4 Metod	6
4.1 Material	6
4.2 Urval	7
4.3 Metodval	8
4.4 Tillvägagångssätt	9
5 Resultat	10
5.1 Texterna	10
5.1.1 Namn och pronomen.....	10
5.1.2 Sysselsättningar.....	11
5.1.3 Adjektiv.....	12
5.2 Bilderna	13
5.3 Sammanställning av resultat	14
5.3.1 Wings 8 Textbook.....	14
5.3.2 Good Stuff Gold C Textbook.....	15
6 Diskussion	16
6.1 Bedömning av hållbarhet	16
6.1.1 Generaliserbarhet.....	16
6.1.2 Reliabilitet.....	16
6.1.3 Validitet.....	16
6.1.3.1 Namn och pronomen.....	17
6.1.3.2 Adjektiv.....	17
6.1.3.3 Sysselsättningar.....	18
6.1.3.4 Bilder.....	18
6.1.3.5 Sammanfattning.....	19
6.2 Analys av resultat	19
6.2.1 Jämställdhet i texterna.....	19
6.2.1.1 Namn och pronomen.....	19
6.2.1.2 Adjektiv.....	20
6.2.1.3 Sysselsättningar.....	20
6.2.2 Jämställdhet i bilderna.....	20
7 Slutdiskussion	21
7.1 Slutsats	21
7.2 Påverkan på läraryrket	22
7.3 Vidare forskning	22
Referenslista	23

Figurförteckning

Figur 1. Antal namn och pronomen i läroböckerna.....	11
Figur 2. Sysselsättningar i läroböckerna.....	12
Figur 3. Adjektiv i läroböckerna.....	13
Figur 4. Personer på bilder läroböckerna.....	13
Figur 5. Sammanställning av resultat för <i>Wings 8 Textbook</i>	14
Figur 6. Sammanställning av resultat för <i>Good Stuff Gold C Textbook</i>	15

Bilagor

Bilaga A: Namn och pronomen i <i>Wings 8 Textbook</i>	25
Bilaga B: Namn och pronomen i <i>Good Stuff Gold C Textbook</i>	28
Bilaga C: Sysselsättningar i <i>Wings 8</i> och <i>Good Stuff Gold C</i>	31
Bilaga D: Adjektiv som beskriver personer i <i>Wings 8 Textbook</i>	32
Bilaga E: Adjektiv som beskriver personer i <i>Good Stuff Gold C Textbook</i>	33
Bilaga F: Personer på bild i <i>Wings 8 Textbook</i>	34
Bilaga G: Personer på bild i <i>Good Stuff Gold C Textbook</i>	36

1 Inledning

Här ger jag en bakgrund till uppsatsens ämne och förklarar hur begreppen jämställdhet, genus och kön används i resterande kapitel. Dessutom visar jag hur styrdokumentet förhåller sig till jämställdhet. Till sist presenterar jag teorin om genuskontraktet, som förklarar varför genusuppdelningen i vårt samhälle är så svår att bryta.

1.1 Bakgrund

Vi har i Sverige en diskrimineringslag som förbjuder kränkande behandling med avseende på bland annat kön (SFS 2008:567). Ingen får särbehandlas för att de är flicka/kvinna eller pojke/man. Eftersom det är lag på att alla ska behandlas lika oavsett kön, borde detta vara vad som sker i våra skolor. Ty Diskrimineringslagen (SFS 2008:567) gäller även i skolan, vilket styrks av Skollagen (2010:800) och läroplanen Lgr 11 (Skolverket 2016:7).

Genusforskning visar dock att verkligheten i skolan inte ser ut som lagtext och styrdokument gör gällande. Genuspedagogen Eva-Karin Wedin (2014:13) menar att den jämställdhets- och genusforskning som gjorts visar att den svenska skolan inte är jämställd och att könsnormer förstärks i skolan istället för att motverkas. Även Ylva Odenbring (2014:101), fil. dr. i pedagogik, når samma slutsats när hon sammanställer resultaten av flera undersökningar om genus i skolväsendet.

Bristen på jämställdhet i skolan borde dock inte vara överraskande, då det svenska samhället i stort innehåller könsskillnader på flera områden. Ett exempel är arbetsmarknaden, där män tjänar mer än kvinnor, vars lön år 2015 i genomsnitt var 87 % av männens (SCB 2016). Odenbring (2014:24) påpekar att det inte finns något land i världen där män och kvinnor får lika lön för lika arbete. Hon menar vidare att kvinnor karriärmässigt har svårare att nå toppositioner då de motarbetas av män och andra kvinnor (Odenbring 2014:25-26).

Ett sätt att motverka brister på jämställdhet i samhället är att börja i skolan med våra elever. Odenbring (2014:100) påpekar dock att det kan vara svårt att upptäcka genusskillnader i de situationer som man själv är inblandad i, som till exempel lärare i skolan. Därför behöver vi oberoende forskning som visar oss de brister i jämställdhet som finns i skolan. Odenbring (2014:112) menar att "[k]unskap kring frågor som rör ojämställdhet är avgörande för att en förändring ska kunna komma till stånd" och att skolan annars riskerar att bli mindre jämställd än den redan är, istället för mer jämställd. Wedin (2014:16) är inne på samma linje när hon påpekar att vi först behöver lära oss vilka genusskillnader det finns, innan vi kan ändra och förbättra förutsättningarna för pojkar och flickor i skolan.

Bristen på jämställdhet i skolan gäller flera olika områden. Ett av dem är hur kvinnor och män behandlas i läromedel av olika slag. Bland annat visar en undersökning av läroböcker i NO och SO att många läroböcker i dessa ämnen har stora skillnader i hur män och kvinnor behandlas, samtidigt som ett fåtal läroböcker är jämställda på flera plan (Skolverket 2006:285 refererad i Wedin 2014:69-70). Även Delegationen för jämställdhet i skolan (2010:86) menar att det finns stora brister i jämställdhet i de läromedel som används i skolan. Wedin (2014:71) uppmanar till ytterligare läromedelsforskning med genusperspektiv och påpekar att det är viktigt att lärare känner till hur de läromedel de använder i sin undervisning behandlar genus, eftersom lärarna då kan kompensera eventuella brister med annat material.

De stora forskningsrapporter som gjorts om grundskolans läromedel har dock inte ägnat engelska något större intresse. Däremot finns det en handfull studentarbeten på grundnivå som visar att även läroböcker i engelska brister i jämställdhet (se Tidigare forskning). Forskningen kring jämställdhet i engelska läroböcker är långt ifrån fullständig, varför jag valt att ägna denna uppsats åt att utöka forskningskunskapen inom detta ämne. Jag kommer att undersöka hur stor uppmärksamhet som ges män respektive kvinnor i text och bild i två läroböcker i engelska för årskurs 8.

1.2 Några begreppsdefinitioner

Här presenterar jag några för arbetet centrala begrepp och berättar hur jag har tolkat dem. Dessa tolkningar visar vad begreppen syftar på i denna uppsats. De gör dock inte anspråk på att vara de enda möjliga tolkningarna eller ens de mest adekvata i alla sammanhang.

1.2.1 Jämställdhet

Nationalencyklopedin (2017b) förklarar att ”jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet”. Det finns olika typer av jämställdhet. Kvalitativ jämställdhet präglas av könsneutrala värderingar medan kvantitativ jämställdhet innebär att varje kön är representerat till minst 40 % (Nationalencyklopedin 2017b). Det går även att dela in jämställdhet i reell och formell jämställdhet. Den reella jämställdheten beskriver hur jämställdheten mellan könen ser ut i praktiken, medan den formella hänvisar till lagtexter om lika rättigheter och skyldigheter för könen (Nationalencyklopedin 2017b). Dessa definitioner av jämställdhet är de jag kommer att använda i detta arbete.

Jämställdhet kom in i läroplanerna i och med Lgr 69 och har funnits med i de läroplaner som kommit senare, men begreppet har olika innebörd i de olika läroplanerna (Wernersson 2009 refererad i Odenbring 2014:91-93). Wernersson 2009 (refererad i Odenbring 2014:92-93) påpekar att jämställdhet är viktig i Lgr 11, men att där inte finns någon vägledning om hur begreppet skall förstås och att olika kursplaner visar på olika sätt att tolka begreppet jämställdhet. Jämställdhet går med andra ord att tolka på olika sätt.

1.2.2 Genus och kön

Enligt Nationalencyklopedin (2017a) är genus ett ”begrepp inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning och teoribildning som används för att förstå och urskilja de föreställningar, idéer och handlingar som sammantagna formar människors sociala kön”. Ordet kön kan också användas som begrepp med samma betydelse som genus. Forskarna är inte överens om vilken term som är mest adekvat att använda (Odenbring 2014:26-27). Därför förekommer båda termerna i vetenskapliga skrifter. Hirdman (2003:15) förespråkar genus, eftersom hon menar att ordet kön har för många olika betydelser för att kunna fungera som vetenskaplig term och att det dessutom för tankarna i sexuell riktning. Judith Butler (refererad i Ambjörnsson 2016:93) tycker å sin sida att uppdelningen mellan kön och genus är missvisande, eftersom hon anser att även det biologiska könet är en social skapelse. Jag har valt att inte ta ställning i frågan. Därför kommer både kön och genus att användas för att beteckna socialt kön i denna uppsats.

1.3 Styrdokument

Den svenska grundskolan regleras av skollagen (2010:800), som i första kapitlet 4§ fastställer att "[u]tbildningen ska (...) förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på." Skollagen (2010:800) tar inte specifikt upp frågan om jämställdhet mellan könen annat än att i första kapitlet 8§ hänvisa till de bestämmelser som finns i diskrimineringslagen (2008:567). Följande citat är hämtat ur andra kapitlet 5§ i diskrimineringslagen (2008:567):

5 § Den som bedriver verksamhet som avses i skollagen (2010:800) eller annan utbildningsverksamhet (utbildningsanordnare) får inte diskriminera något barn eller någon elev, student eller studerande som deltar i eller söker till verksamheten. Anställda och uppdragstagare i verksamheten ska likställas med utbildningsanordnaren när de handlar inom ramen för anställningen eller uppdraget. *Lag (2014:958).*

Det är alltså enligt lag förbjudet att diskriminera elever i skolan utifrån könstillhörighet. Detta förbud förklaras mer specifikt i grundskolans läroplan Lgr11 (Skolverket 2016:7) som gör gällande att:

Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas.

Alltså är diskriminering inte bara något som är förbjudet i lag, utan något vi i skolan medvetet ska motarbeta. Delegationen för jämställdhet i skolan (2010:87) påpekar dock att det inte räcker med formuleringarna om jämställdhet i styrdokumentet, eftersom verkligheten inte alltid ser ut som styrdokumentet vill. Delegationen menar att skolpersonal behöver ha "ett genomtänkt förhållningssätt i jämställdhetsfrågan" (Delegationen för jämställdhet i skolan 2010:87). En del i ett sådant förhållningssätt borde vara att ifrågasätta jämställdheten i de läromedel vi använder. Om det i de läromedel vi lärare använder oss av i skolan förekommer att personer med olika könstillhörighet behandlas på olika sätt bör vi känna till detta. En sådan kännedom skulle avsevärt öka lärares möjligheter att motverka eventuella missvisande normer och värderingar, vilket enligt styrdokumentet ingår i läraruppdraget.

1.4 Genuskontraktet

Historikern Yvonne Hirdman (2003:81-82, 85) förklarar att den biologi som gör att det är kvinnan och inte mannen som föder barn har legitimerat en genusuppdelning där kvinnan är hemma och tar hand om barnen, medan mannen arbetar för att försörja familjen. Det innebär dock inte att själva genusuppdelningen är att betrakta som skapad av naturen och därför för evigt given (Hirdman 2003:83). Istället menar Hirdman (2003:85) att genusuppdelningen är en social överenskommelse mellan män och kvinnor som reglerar våra roller i samhället. Denna överenskommelse mellan könen kallar Hirdman (2003:84) "det stereotypa genuskontraktet". Min uppsats kommer att ha som teoretisk utgångspunkt att det i vårt svenska samhälle finns ett sådant genuskontrakt som styr våra beteenden.

Uppdelningen i två genus, man och kvinna, är alltså skapad av samhället vi lever i och således av oss själva. Det är vi män och kvinnor som gör genus. Hirdman (2003:65) förklarar att uttrycket "att göra genus är att göra skillnad, där skillnad inte finns". Att göra genus handlar med andra ord om att hålla män och kvinnor åtskilda. Ett exempel är klädmode där män förväntas klä sig på ett sätt och kvinnor på ett annat. Ett annat exempel är vilka yrkesval vi

gör. Om du tänker på en förskollärare eller en undersköterska, ser du en man eller en kvinna framför dig? Hur är det med bilmekaniker eller professor?

Hirdman (2003:181) menar att den maktuppdelning som genuskontraktet bygger på är mycket svår att ändra på. Kvinnors sociala situation har ändrats en hel del under de senaste hundra åren, men det är fortfarande männen som har makten (Hirdman 2003: 175-203). För att bryta genuskontraktet och uppnå reell jämställdhet behöver vi blottlägga de orättvisor som finns mellan könen. Eller som Hirdman (2003:16) uttrycker det: ”Det handlar om att frilägga befintliga mönster. Först då kan man värja sig i från dem som håller en fast i det man inte vill”. För att bryta den könsuppdelning som genuskontraktet ger oss och uppnå jämställdhet i skolan, behövs forskning som på ett vetenskapligt sätt belyser orättvisor mellan könen. I nästa kapitel kommer jag att presentera några studier som gjorts om jämställdhet i läromedel.

2 Tidigare forskning

Moira von Wright (1999:13) har undersökt jämställdhet i sju läroböcker i fysik. Undersökningen visar bland annat att kvinnliga forskare sällan nämns i böckerna och när de kommer med får de lägre status än männen, som ges stort utrymme (v. Wright 1999:76-78). Till exempel är Marie Curie den enda vetenskapskvinna som omnämns i mer än en bok (tre av sju), men där står ingenstans att hon fått nobelpriset, trots att det är något läroboksförfattarna lägger stor vikt vid hos manliga forskare (v. Wright 1999:76). I en av böckerna får en hund heta Madame Curie, utan att något alls nämns om vetenskapskvinnan Curie och hennes bedrifter (v. Wright 1999:76-77).

Den låga andelen kvinnor och förminskandet av kvinnors insatser återkommer ett decennium senare i Ann-Sofie Ohlanders (2010a:67-73) undersökning om fyra läroböcker och en lärarhandledning i historia. En av läroböckerna har 14 kvinnor och 235 män i sitt register, medan en annan har sex kvinnor och 150 män i sitt register (Ohlander 2010a:68). Tre av de fyra läroböckerna lägger stor vikt vid att berätta om uppfinnare, vetenskapsmän och andra upptäckare, men bara en av böckerna inkluderar i detta sammanhang en kvinna, Hypatia, medan andra kvinnliga storheter saknas helt i de tre böckerna (Ohlander 2010a:69). Ohlander (2010b) har även gjort en liknande läromedelsstudie i ämnet samhällskunskap. Den visar att läroböckerna i samhällskunskap också har en manlig dominans (Ohlander 2010b:67), även om den inte är lika påtaglig som i historia.

Några större undersökningar om jämställdhet i läroböcker i engelska har jag inte hittat. Däremot är det ett ämne som flertalet studenter tagit upp i sina examensarbeten. Jag kommer här att ta upp fem studentuppsatser vars undersökningar påminner om min i många avseenden. Den första är skriven av Lena Hjortsberg (2012) och det är hennes undersökningsmetod som jag själv använder, om än i något modifierad form.

Hjortsberg (2012:2, 8) tar hjälp av namn, pronomen, yrken, adjektiv och bilder för att jämföra jämställdheten i två olika läroböcker för årskurs 8, en i spanska och en i engelska, samt för att undersöka om dessa böcker uppfyller läroplanens intentioner om jämställdhet. Hon kommer fram till att den spanska läroboken har en tydlig manlig dominans i alla kategorier, särskilt vad gäller yrken, medan den engelska läroboken visar på övervägande manligt på bilder och bland yrken och i övriga kategorier på en kvinnlig dominans (Hjortsberg 2012:25). Hjortsberg

(2012:29) konstaterar att ingen av böckerna når upp till läroplanens krav på jämställdhet, men att den engelska läroboken ligger närmre än den spanska.

Den lärobok i engelska som Hjortsberg (2012) analyserar är *What's up?* 8. Några som däremot har med *Wings*-böcker i sina undersökningar är Noopur Parekh Nordberg (2014) med *Wings 6*, Therése Åström (2009) med *Wings 7* och Ida Gustafsson och Johan Borg (2015) med *Wings 9 Black*. Alla dessa undersökningar kom ut innan den upplaga av *Wings 8* från 2016 som jag undersöker.

Parekh Nordberg (2014:13-17) analyserar bilder i tre engelska läroböcker för årskurs 6 utgivna 2008-2009, genom att fokusera på bland annat yrken. Resultatet visar att mer än dubbelt så många arbetande personer är män jämfört med kvinnor i de tre böckerna och att mansdominerade yrken finns hos kvinnor samtidigt som inga män har kvinnodominerade yrken (Parekh Nordberg 2014:18-19). En slutsats blir att yrkesfördelningen i läroböckerna ger stöd åt Hirdmans teori om manlig norm och isärhållande av könen (Parekh Nordberg 2014:19, 24).

Åström (2009:3, 11) gör en kvantitativ innehållsanalys av texter och bilder i både textbok och övningsbok i *Wings* för årskurs 7. Hon fokuserar på antalet män och kvinnor i text och på bild samt på mäns och kvinnors yrken och egenskaper (Åström 2009:12-13). Resultatet visar att texten innehåller 10 % fler män än kvinnor, att bara 36 % av bilder på män eller kvinnor är på kvinnor och att män har fler yrken och egenskaper än kvinnor (Åström 2009:22).

Gustafsson och Borg (2015:12-14) använder sig av genustrappan för att undersöka jämställdheten i två läroböcker i engelska: *Wings 9 Black* och *Good Stuff Gold D* från 2014. Det är samma bokval som jag har gjort, förutom att Gustafsson och Borg (2015) tar sig an läroböckerna för årskurs 9 och jag för årskurs 8. Som jag skrev ovan är dessutom *Wings 9 Black* från en tidigare upplaga av *Wings*-serien än den *Wings 8* som finns i min studie. Den kvalitativa undersökningen visar att *Wings 9 Black* inte är skriven på ett genusmedvetet sätt (Gustafsson & Borg 2015:30). Resultatet blev något bättre för *Good Stuff Gold D*, även om inte heller denna bok klarade genustrappans test för genusmedvetenhet (Gustafsson & Borg 2015:30). I en mer kvantitativ del av undersökningen kommer Gustafsson och Borg (2015:16, 23) fram till att 64 % av personerna i texterna är av manligt kön i *Wings 9 Black* och ungefär 55 % i *Good Stuff Gold D*.

Parekh Nordberg (2014), Åström (2009) och Gustafsson och Borg (2015) visar med sina arbeten att *Wings* haft manlig dominans på flera områden i tidigare upplagor. Att fler män än kvinnor syns på bild i läroböcker i engelska är dock inget ovanligt, vilket Cecilia Nicander och Hannah Driveklepp (2012:22-23) visar i sin studie. I en bildanalys av 27 läroböcker i engelska för gymnasiet kommer de fram till att alla, utom en med 56 % kvinnor, har fler män än kvinnor på bild (Nicander & Driveklepp 2012:22). I 13 av de 27 läroböckerna är dessutom mer än 60 % av personer på bild män (Nicander & Driveklepp 2012:22). Nicander och Driveklepp (2012: 24, 46) undersöker bilderna i sju av läroböckerna kvalitativt och finner att ingen av dessa läroböcker kan anses vara jämställd i sitt sätt att avbilda män och kvinnor. De påvisar också att det inte finns något samband mellan kvantitativ och kvalitativ jämställdhet i läroböckerna (Nicander & Driveklepp 2012:48)

Sammanfattningsvis har tidigare läromedelsstudier i engelska funnit en klar majoritet pojkar/män i både texter och bilder. Ur ett kvalitativt perspektiv kan ingen av de undersökta läromedlen sägas vara opåverkat av rådande könsnormer. Kvantitativ jämställdhet förekommer dock i några av de undersökta läromedlen.

3 Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att öka kunskapen om jämställdhet i läroböcker i engelska. Jag hoppas med mina resultat underlätta för lärare i engelska som använder *Wings 8* och *Good Stuff Gold C* att förhålla sig genusmedvetet till dem. Dessutom vill jag föra forskningen om jämställdhet i läromedel vidare. Ett annat mål är att, tillsammans med andra forskare, påverka läromedelsförfattare och förlag att skapa jämställda läromedel och att uppmärksamma när så sker.

Den frågeställning jag ämnar ge svar på för att uppnå mitt syfte är följande:

Är könen kvantitativt jämställda i texterna och bilderna i läroböckerna?

- Vad säger en sammanräkning av namn och pronomen och en uppräknings av sysselsättningar och adjektiv om jämställdheten i texterna?
- Vad visar bilderna om jämställdheten mellan könen?

4 Metod

Här presenterar jag de läroböcker som ingår i min studie och förklarar hur urvalsprocessen gick till. Därefter följer en motivering av varför metodvalet blev kvantitativ innehållsanalys och till sist en detaljerad beskrivning av hur undersökningens tillvägagångssätt såg ut.

4.1 Material

Den första av de två textböcker i engelska för årskurs 8 som jag undersökt heter *Wings 8* och utkom 2016 från förlaget Natur & Kultur, som är en oberoende stiftelse. Ingenstans på eller i boken står vilka som är dess författare, men via mejl till förlaget har jag fått följande svar: Författare är Kevin Frato, Anna Cederwall, Susanna Rinnesjö, Mary Glover, Richard Glover, Bo Hedberg och Per Malmberg. Den andra textboken jag undersökt heter *Good Stuff Gold C* och utgavs 2013 från förlaget Liber AB, men den första tryckningen är gjord 2014. Som författare till den står Andy Coombs, Annika Bayard, Roland Hagvörn och Kjell Johansson.

I referenslistan är dessa läroböcker placerade efter författare, men i texten sker referens med hjälp av titel. *Wings 8*, ibland *Wings 8 Textbook*, syftar alltså endast på ovan nämnda textbok från 2016 och inte på den övningsbok, *Wings 8 Workbook*, som hör till. Det samma gäller *Good Stuff Gold C*, ibland *Good Stuff Gold C Textbook*, vars övningsbok, *Good Stuff Gold C Workbook*, inte ingår i studien.

Wings 8 Textbook består av 152 sidor. Min undersökning gäller lärobokens kapitel, i denna bok kallade sektioner, som sträcker sig från sidan 6 till sidan 151. Före sidan 6 finns ett försättsblad med bibliografisk information, en presentation av boken på svenska och en innehållsförteckning för hela boken. Dessa sidor har jag alltså inte inkluderat i min studie. Inte heller sista sidan, som består av en källförteckning till bokens bilder och texter, ingår i studien.

Wings 8 Textbook är uppdelad i fem sektioner: The Media, Health, The Environment, Animals och The USA. Varje sektion börjar med en stor bild som täcker nästan två sidor och en innehållsförteckning, som kallas Core content och är uppdelad i tre delar. I den första delen av Core content får vi reda på vilka typer av texter som ingår i sektionen, vad uppgifterna på slutet heter och vilken grammatik som kommer att fokuseras på. Den andra delen visar vad de olika texterna i sektionen heter och på vilken sida de börjar, medan den tredje delen av Core content listar de övningar som finns till sektionen och var i *Workbook* läsaren hittar dem. Efter Core content följer mellan åtta och elva texter som alla avslutas med hänvisningar till övningar i *Workbook*. Varje text är mellan en och sex sidor lång, men vanligast är texter som är två sidor långa, det vill säga ett uppslag. Sist i varje sektion finns en sida med arbetsuppgifter kallade Final Assignment.

Good Stuff Gold C Textbook är 144 sidor lång. Det första kapitlet börjar på sidan 5 och det sista slutar på sidan 124. Precis som i *Wings 8 Textbook* finns det en innehållsförteckning, som inte ingår i min studie, efter den bibliografiska informationen och precis före det första kapitlet. Någon motsvarighet till den bokpresentation som *Wings 8* har finns inte i *Good Stuff Gold C*. Däremot har *Good Stuff Gold C Textbook* en ordlista i alfabetisk ordning i slutet av boken, vilket *Wings 8 Textbook* inte har. Ordlistan är på sidan 125-142. Därefter kommer en sida med användbara uttryck och, som i *Wings 8*, en sida med källförteckning till bilder och texter. På insidan av pärmen finns en karta över Europa och en världskarta där engelsktalande länder är markerade. Ordlista, användbara uttryck, källförteckning och kartor ingår inte i undersökningen.

Good Stuff Gold C Textbook är uppdelad i åtta kapitel: World Fame, Love & Friendship, Everyday Stuff, Me on Wheels, Crime, Gaming, Holidays och Suspense. Precis som i *Wings 8* inleds varje kapitel i *Good Stuff Gold C* av en stor bild, men någon intern innehållsförteckning i kapitlen finns inte. Efter startbilden följer mellan sex och nio texter på 1-6 sidor vardera. Fem av åtta kapitel (World Fame, Everyday Stuff, Crime, Holidays och Suspense) avslutar med en presentation av en engelsktalande stad utanför Europa och en dialog om denna stad.

Både *Good Stuff Gold C Textbook* och *Wings 8 Textbook* har ordlistor i direkt anslutning till sina texter. Dessa ordlistor ingår inte i min analys. Däremot ingår all övrig text i kapitlen/sektionerna, inklusive Core content och bildtexter. Att jag använt den digitala versionen av *Wings 8* istället för en fysisk upplaga borde inte göra någon skillnad då de, enligt Natur & Kultur, är precis likadana.

Natur & Kultur (2017) hävdar att de ”erbjuder granskade och kvalitetssäkrade läromedel framtagna utifrån centralt innehåll, kursplaner och kunskapskrav”. Liber (2017) menar å sin sida att ”[d]et centrala innehållet för engelska i Lgr 11 har varit utgångspunkten för framtagandet av Good Stuff GOLD” och att läromedelsserien ”ger gott om stöd i arbetet mot kunskapskraven” (Liber 2017). Förlagens hemsidor gör alltså gällande att *Wings 8* och *Good Stuff Gold C* utgår från Lgr 11, men i sina förklaringar hänvisar de bara till den ämnesspecifika delen av läroplanen och inte till de inledande avsnitten där vikten av jämställdhet tas upp.

4.2 Urval

När jag valde ut vilka läroböcker jag skulle analysera, ville jag ha kända titlar från två olika förlag. *Wings* och *Good Stuff* hade jag kommit i kontakt med under min tid som VFU-

student, varför valet föll på dessa. Med kända titlar tänkte jag mig att min studie skulle påverka fler människor än om jag valt lärobokstitlar som var mindre etablerade. Genom att välja olika förlag hoppades jag minska risken för stora likheter i läroböckerna.

Dessutom ville jag analysera läroböcker som var skrivna efter att Lgr 11 började gälla, så att jag arbetade med aktuellt material. Enligt förlagens hemsidor (Natur & Kultur 2016; Liber 2016a) var *Wings 8* från 2016 och *Good Stuff Gold C* från 2013 de nyaste utgåvorna för årskurs 8. För att uppsatsen inte skulle bli för stor, valde jag att bara analysera textböckerna i läromedlet. Valet av årskurs 8 är inspirerat av Hjortsberg (2012:7) som menar att elever i årskurs 8 tenderar att vara svårmotiverade.

4.3 Metodval

Det finns olika sätt att analysera läromedel. Det går, till exempel, att med intervjuer eller enkäter undersöka hur läromedel uppfattas och används av lärare och elever. Det går också att undersöka hur materialet ser ut och vad som ingår i det, till vilket det behövs någon form av textanalys. Bergström och Boréus (2012:30) påpekar att all form av textanalys innehåller texttolkning i varierande grad, men att i en kvantitativ innehållsanalys där forskaren räknar ord är det ett mindre problem än i andra metoder. I min avsikt att undvika att påverkas av fördomar om genus, har jag därför valt kvantitativ innehållsanalys som metod.

Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud (2007:223) förklarar att kvantitativ innebär att ”undersökningen baseras på likvärdiga och därmed jämförbara uppgifter om så pass många analysenheter att dessa uppgifter kan uttryckas och analyseras med siffror”. De förklarar också att innehållsanalys är ”en undersökning av innehållet i någon form av skriftlig, muntlig eller bildmässig framställning” (Esaiasson, m.fl. 2007:223). Kvantitativ innehållsanalys handlar med andra ord om att med siffror jämföra likvärdiga uppgifter från bilder eller text, i talad eller skriven form.

En kvantitativ innehållsanalys som redan är gjord är Hjortsberg (2012). Hennes sätt att undersöka jämställdhet i läroböcker är den jag använt i denna uppsats, med några få ändringar. Hjortsberg (2012:7-8) använder sig av en undersökningsmetod där hon med hjälp av fyra parametrar försöker skapa en objektiv bild av hur jämställda hennes läroböcker är. Den första parametern är att räkna förnamn, subjektiva och objektiva personliga pronomen samt possessiva pronomen och klassificera dessa ord som antingen feminina eller maskulina. Jag har valt att utöka denna parameter genom att även inkludera efternamn som tydligt kopplas till antingen feminina eller maskulina individer, till exempel Mr. Williams. Dessutom har jag även räknat med reflexiva pronomen, det vill säga himself och herself.

Den andra och tredje parametern handlar om att undersöka hur många olika adjektiv respektive yrken som beskriver feminina personer och hur många som beskriver maskulina personer. Jag har valt att använda termen sysselsättningar istället för yrken, eftersom jag anser att sysselsättningar bättre beskriver de ord som ingår i analysen. Förutom att bara lista sysselsättningarna har jag även analyserat dem, för att se om det finns någon skillnad i vilka typer av sysselsättningar de olika könen har i läroböckerna.

Den fjärde och sista parametern i Hjortsbergs (2012:7-8) studie tar upp hur många flickor/kvinnor och hur många pojkar/män som syns på bilderna i läroböckerna. Eftersom jag vid ett flertal tillfällen upplevde att det var svårt att avgöra kön på personerna på bilderna, valde jag att bara räkna med de personer vars ansikte syntes åtminstone delvis. Tolkning är dock ändå något som kan skapa större problem i bildundersökningen än i de textuella delarna

av denna innehållsanalys (Bergström & Boréus 2012:30; Björkqvall 2012:312-313). Därför har det varit viktigt för mig att förklara hur jag tänkt när jag analyserat bilderna. I Bilaga F (*Wings 8*) och Bilaga G (*Good Stuff Gold C*) redovisar jag vilka personer jag inkluderat i min undersökning och hur jag resonerat kring bilderna, vilket jag hoppas ska underlätta för andra forskare att bilda sig en egen uppfattning av min bildtolkning.

4.4 Tillvägagångssätt

Jag började med att räkna namn och pronomen i *Good Stuff Gold C*. Med hjälp av penna och papper skrev jag ner vilka namn och pronomen jag hittade i boken, en text i taget från första till sista kapitlet. För varje tillfälle ordet dök upp satte jag ett streck vid ordet i mina anteckningar. Min ursprungliga avsikt var att följa Hjortsbergs (2012:7-8) metod till punkt och pricka, men hon förklarar inte så noga vilka avgränsningar hon haft när hon räknat förnamn och personliga/possessiva pronomen. Tog hon med namn och pronomen på djur? Hur gjorde hon med förnamn som ingick i, till exempel, Ortsnamn? Ju längre jag kom i mitt räknande, desto mer förstod jag att jag inte kunde göra precis som Hjortsberg (2012:7-8), eftersom jag inte visste exakt hur hon gjort.

Jag valde att inkludera alla förnamn som jag kunde avgöra kön på oavsett om de hänvisade till människor eller djur eller om de var del av Ortsnamn, skolor eller liknande. Vad gäller Ortsnamn ingår de förnamn som är fristående och inte inbakade i ett annat ord. Till exempel ingår Francisco i San Francisco men inte Johannes i Johannesburg. Med hjälp av de ljudfiler (Liber 2016b; Natur & Kultur 2016) som finns till läroböckerna har jag kunnat bestämma kön på de förnamn som kan vara både pojknamn eller flicknamn och udda namn som jag inte träffat på innan, t.ex. Tui. Vissa textförfattare har jag letat upp på Internet för att ta reda på om det är en man eller en kvinna. Trots efterforskningar av dessa slag har jag i några få fall inte kunnat avgöra kön. Då har det namnet inte kommit med i undersökningen.

Redan i andra texten (Rex) upplevde jag att det kändes fel att exkludera efternamn som användes för att referera till män eller kvinnor, till exempel Soames och Mrs. Soames. I dessa fall hade de samma värde som förnamn. Därför fick även efternamn med tydlig referent ingå i undersökningen. Vad gäller djur har jag tagit med djurets namn, vad det än varit, om det omtalats som hon eller han, och pronomen till djuren likaså. Ibland förekommer förnamn och efternamn tillsammans, till exempel Nelson Mandela. Dessa har jag räknat som ett namn, inte två. I Bilaga B framgår vilka namn och pronomen jag räknat, var jag hittat dem och hur många jag hittat. Där det står för- och efternamn tillsammans står det för båda namnen tillsammans eller bara ett av dem. Alltså inkluderar Nelson Mandela såväl Nelson som Mandela och Nelson Mandela.

Efter att ha gått igenom *Good Stuff Gold C* och sammanställt resultatet, upprepade jag proceduren med *Wings 8*. Då dök ett nytt problem upp. I *Wings 8* finns interna innehållsförteckningar i varje sektion, något som saknas i *Good Stuff Gold C*. Detsamma gäller Final Assignment med arbetsuppgifter som avslutar varje sektion i *Wings 8*. Skulle jag inkludera dessa innehållsförteckningar och arbetsuppgifter i undersökningen? Kriterierna var att allt i varje kapitel/sektion utom ordlistor skulle ingå i studien. Svaret blev således att Core content skulle vara med och Final Assignment likaså. Det innebär att namn som ingår i texttitlar och vissa textförfattare fått en eller två extra förekomster i undersökningen av namn och pronomen i *Wings 8*, jämfört med *Good Stuff Gold C*. I arbetsuppgifterna i Final Assignment finns sammanlagt bara två pronomen och två namn.

Redan innan undersökningen med namn och pronomen var färdig, påbörjade jag bildundersökningen. Detta berodde på att den *Wings 8* jag arbetade med var digital och förutsatte tillgång till en tillräckligt stark dator. När datorn av olika anledningar inte var tillgänglig, valde jag att räkna män/pojkar och kvinnor/flickor på bilder i *Good Stuff Gold C*, som jag hade i fysisk form. Till skillnad från undersökningen av namn och pronomen, skrev jag in vad jag hittade direkt i ett ordbehandlingsprogram. Från början räknade jag alla personer på bild och gissade kön på de personer vars ansikte inte syntes. Ju längre in i boken jag kom, desto mer svårgissat blev det. Till slut valde jag att utesluta personer utan synligt ansikte. Efter att ha fortsatt räkna personer på bild i *Wings 8*, redigerade jag texten jag skrivit om bilder i *Good Stuff Gold C* så att endast personer med synligt ansikte fanns med. För att avgöra kön tog jag hjälp av ansiktsdrag, klädsel, uppgifter från texten och ljudfilerna (Liber 2016b; Natur & Kultur 2016).

Sysselsättningar och adjektiv räknade jag samtidigt genom att närläsa texterna. Varje ny sysselsättning eller adjektiv jag hittade skrev jag in i ett ordbehandlingsprogram, men jag räknade inte hur många gånger de olika orden förekom. Sysselsättningarna och adjektiven som finns med i studien är de som enligt texterna tillhör en manlig eller kvinnlig person. Djur ingår inte i denna del av undersökningen. Däremot ingår jag- och du-personer, vars kön jag kunnat bedöma. Ett exempel är från sidan 60 i *Good Stuff Gold C* där Diana säger *I'm ready*. i en dialog med Kurt. *Ready* är ett adjektiv i predikativ ställning som syftar tillbaka på *I* som i detta fall syftar på Diana, en kvinna.

5 Resultat

Låt oss nu titta närmre på vad resultaten blev. Först kommer de tre textundersökningarna var för sig med namn/pronomen, sysselsättningar och adjektiv. Sedan redovisas resultaten av bildundersökningen. Därefter följer en sammanställning av resultaten för *Wings 8* och *Good Stuff Gold C*. I varje avsnitt finns ett diagram som belyser resultaten på ett mer visuellt sätt.

5.1 Texterna

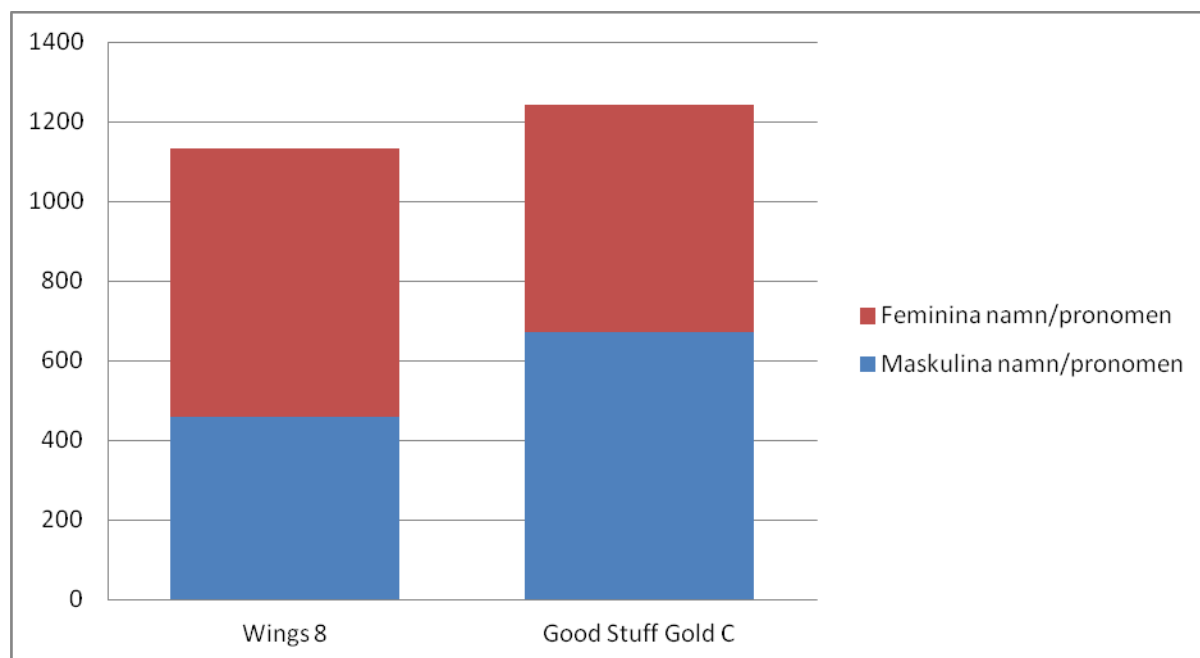
Här redovisas resultaten av de tre undersökningar som avser läroböckernas texter. Den undersökning som inleder redovisningen handlar om namn och pronomen. Därefter följer undersökningen om sysselsättningar och till sist den om adjektiv.

5.1.1 Namn och pronomen

I *Wings 8* finns 1132 namn och pronomen, varav 459 maskulina och 673 feminina. Det är något färre än i *Good Stuff Gold C*, där det finns 1244 namn och pronomen fördelat på 671 maskulina och 573 feminina. Med genuskontraktet i tanke hade en förväntad bild varit att män och pojkar tagit betydligt mer plats i texterna än kvinnor och flickor. Men resultatet av denna del av undersökningen visar att kvinnor och flickor omtalas oftare än män och pojkar i *Wings 8*. Uppdelningen mellan könen är jämnare i *Good Stuff Gold C*, som har en knapp övervikt av maskulina namn och pronomen. Figur 1 på nästa sida visar resultaten av denna undersökning i diagramform. För mer detaljerad information om undersökningsresultaten hänvisar jag till Bilaga A (*Wings 8*) och Bilaga B (*Good Stuff Gold C*) där det finns

förteckningar över vilka namn och pronomen som ingår i undersökningen och i vilka texter de förekommer.

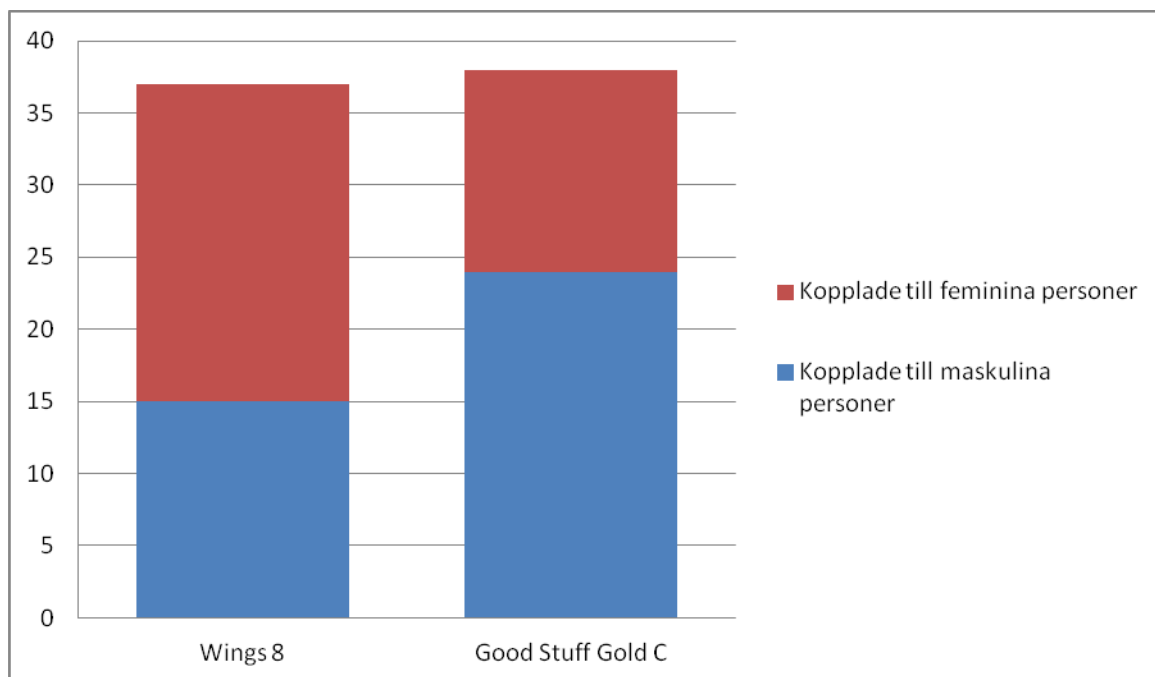
Figur 1. Antal namn och pronomen i läroböckerna

Procentmässigt har *Wings 8* 40,5 % manliga namn och pronomen i texten, medan *Good Stuff Gold C* har 53,9 %. En jämförelse kan göras med Gustafsson och Borg (2015:15) som räknar antal nämnda kvinnor och män i texterna i *Wings 9 Black* och *Good Stuff Gold D*. Männerna utgör 64 % av individerna i *Wings 9 Black* och 55 % av individerna i *Good Stuff Gold D* (Gustafsson & Borg 2015:16, 23). Om vi, trots olikheterna i undersökningsmetod, tillåter en jämförelse mellan resultaten, kan vi se att skillnaden mellan *Wings*-böckerna är stor (23,5 procentenheter), medan resultaten för *Good Stuff Gold* skiljer sig åt mycket lite (1,1 procentenhet).

5.1.2 Sysselsättningar

De olika sysselsättningar som är fördelade på män/pojkar och kvinnor/flickor är nästan lika många i de två läroböckerna: 37 i *Wings 8* och 38 i *Good Stuff Gold C*. I *Wings 8* syftar 15 av dessa på maskulina individer, medan 22 syftar på feminina. I *Good Stuff Gold C* är uppdelningen 24 respektive 14. Ett diagram över dessa siffror finns i Figur 2 på nästa sida.

I *Good Stuff Gold C* hamnar alltså 63,2 % av sysselsättningarna på den manliga sidan och 36,8 % på den kvinnliga. Det innebär att *Good Stuff Gold C* har ett resultat som ligger helt i linje med tidigare forskning, då den precis som andra undersökta läroböcker i engelska har fler yrken eller sysselsättningar för män än för kvinnor. Såväl Hjortsberg (2012:25) som Parekh Nordberg (2014:18-19) och Åström (2009:22) visar att manlig dominans bland yrken inte är ovanlig i läroböcker i engelska. *Wings 8* skiljer sig från detta mönster genom att ha fler sysselsättningar för kvinnor än för män. Där är 40,5 % av sysselsättningarna tillhörande en manlig person och 59,5 % tillhörande en kvinnlig person.

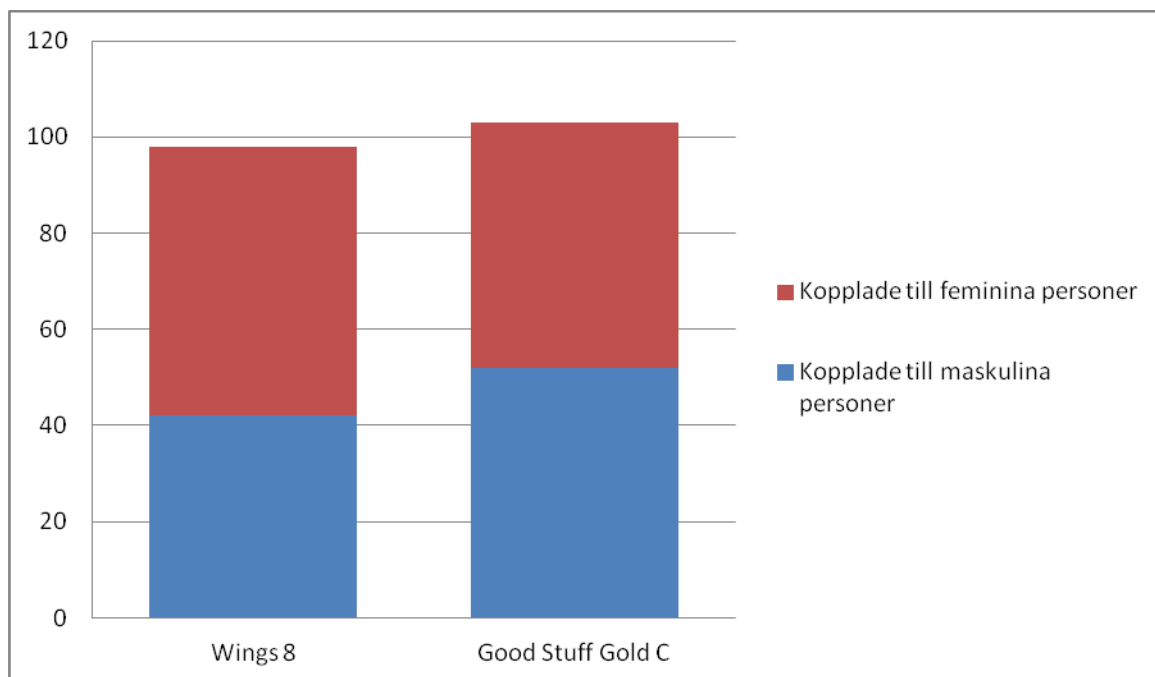

Figur 2. Sysselsättningar i läroböckerna

Om vi tittar på vilken typ av sysselsättningar som män och kvinnor har i *Wings 8* och *Good Stuff Gold C*, ser vi att traditionellt kvinnliga sysselsättningar förekommer sparsamt i båda läroböckerna och då bara på kvinnliga personer. Av *sales assistant*, *charity worker*, *queen* (*Good Stuff Gold C*) och *receptionist* (*Wings 8*), är det bara *charity worker* som har mer än en biroll i texten. Traditionellt manliga sysselsättningar finns det desto fler av och då både på manliga och kvinnliga personer. Sysselsättningar som *boss*, *captain*, *coach*, *pilot* (*Wings 8*) och *burglar*, *criminal*, *farmer*, *freedom fighter*, *gang member*, *getaway driver*, *god*, *herd boy*, *king*, *pirate*, *President*, *rally car driver*, *robber* och *statesman* (*Good Stuff Gold C*) tillhör alla män. Av traditionellt manliga sysselsättningar som tillhör kvinnor hittar jag *astronaut*, *Deputy Minister* och *private detective* i *Wings 8* och *BMX rider*, *boxer* och *rally car driver* i *Good Stuff Gold C*. Alla de sex kvinnor som har dessa sysselsättningar är huvudrollsinnehavare i sina texter. För en komplett lista över alla sysselsättningar som beskriver kvinnor eller män i de två läroböckerna, se Bilaga C.

5.1.3 Adjektiv

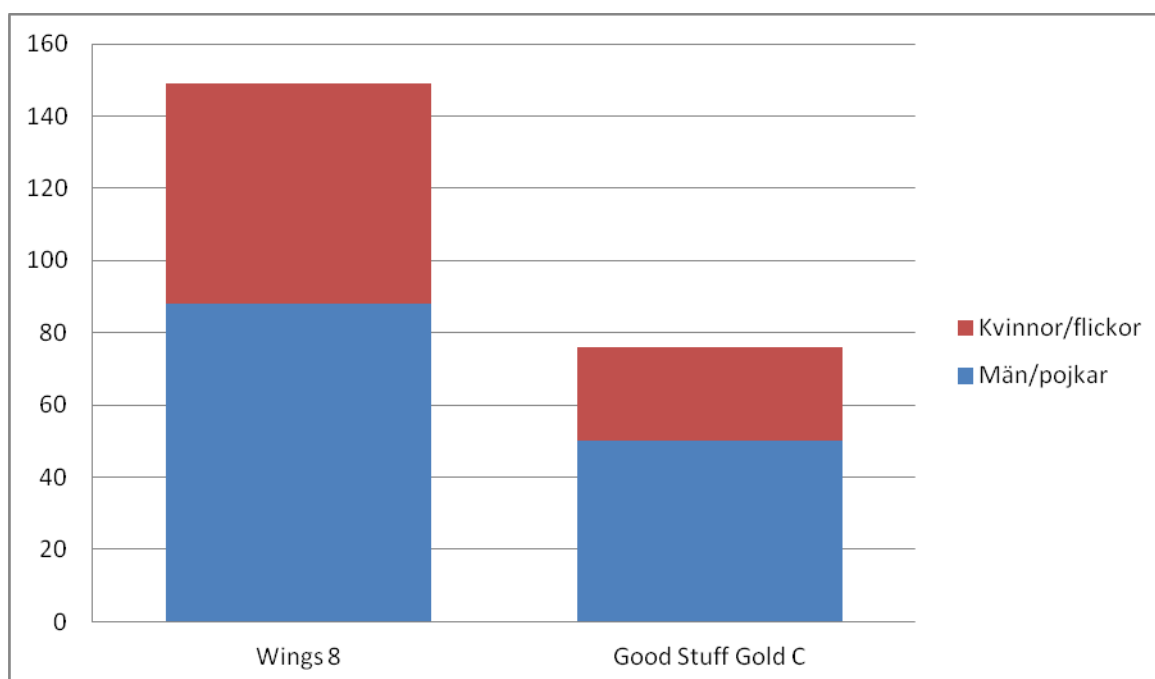
Adjektiven som avser könsbestämda personer är precis som sysselsättningarna ungefär lika många i de två läroböckerna (se Figur 3 på nästa sida). *Wings 8* innehåller 98 olika adjektiv som fördelar sig med 42 (42,9 %) på den manliga sidan och 56 (57,1 %) på den kvinnliga. Motsvarande siffror för *Good Stuff Gold C* är 103 adjektiv, varav 52 (50,5 %) beskriver män/pojkar och 51 (49,5 %) beskriver kvinnor/flickor. Även här har *Wings 8* alltså en klar övervikt på den kvinnliga sidan, medan *Good Stuff Gold C* har en mycket jämn fördelning av adjektiven. En förteckning av de olika adjektiven i *Wings 8* finns i Bilaga D och en för *Good Stuff Gold C* finns i Bilaga E.

Figur 3. Adjektiv i läroböckerna

5.2 Bilderna

I undersökningarna om namn/pronomen, sysselsättningar och adjektiv uppvisar *Wings 8* och *Good Stuff Gold C* snarlika totalsiffror, vilket tyder på att böckerna har ungefär lika stor textmängd. När det kommer till personer på bild skiljer sig dock läroböckerna åt. *Wings 8* har nästan dubbelt så många personer på bild (149 stycken) som *Good Stuff Gold C* (76 stycken). Detta illustreras av Figur 4 nedan.

Figur 4. Personer på bilder i läroböckerna

I *Wings 8* är 88 personer på bild maskulina och 61 feminina, medan *Good Stuff Gold C* har 50 maskulina personer på bild och 26 feminina. I procent räknat är 59,1 % av personer på bild manliga i *Wings 8* och 40,9 % kvinnliga. För *Good Stuff Gold C* blir det 65,8 % manliga personer och 34,2 % kvinnliga. Den kvinnliga övervikt som *Wings 8* har i sina texter motsvaras av en lika klar manlig övervikt på bilderna. *Good Stuff Gold C* har en ännu tydligare manlig dominans bland personer på bild än *Wings 8*. En mer detaljerad redovisning av bildundersökningen av *Wings 8* finns i Bilaga F och av *Good Stuff Gold C* i Bilaga G.

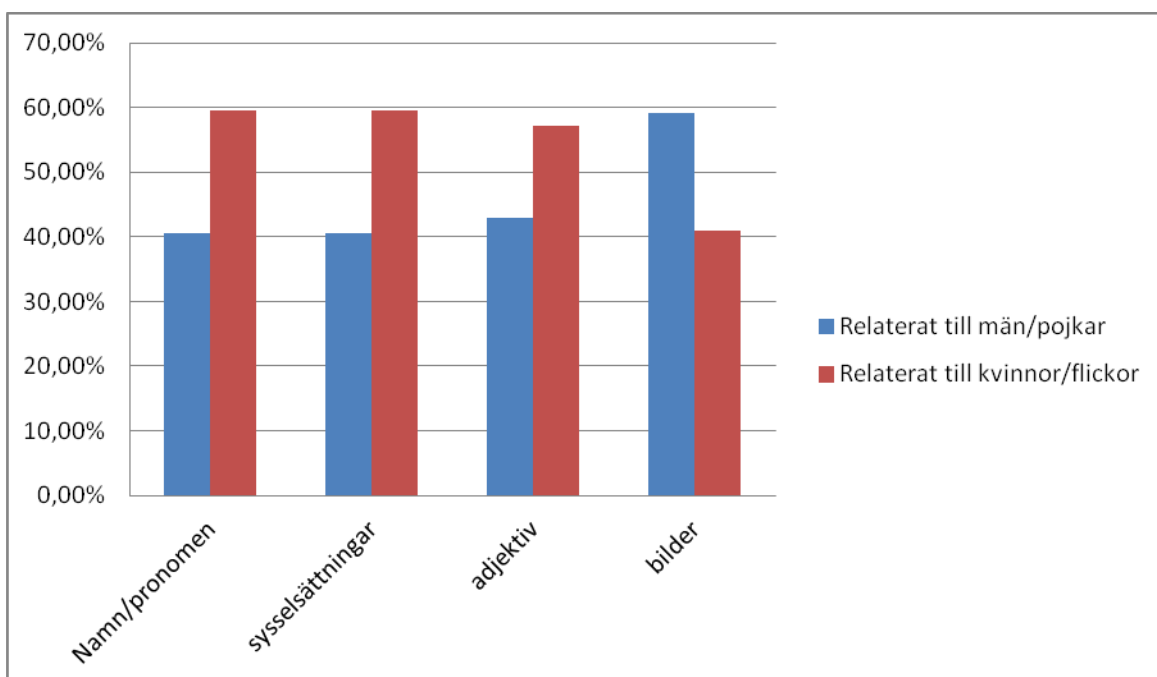
Tidigare undersökningar (Hjortsberg 2012:25; Åström 2009:22; Nicander & Driveklepp 2012:22) visar att det är mycket vanligt att bilder visar män/pojkar oftare än kvinnor/flickor i läroböcker i engelska och att den manliga övervikten ofta ligger på över 60 % av det totala antalet personer. *Wings 8* klarar sig precis under 60 % med sina 59,1 % män/pojkar, medan *Good Stuff Gold C* går över med 65,8 % män.

5.3 Sammanställning av resultat

I avsnitt 5.1 och 5.2 presenterades resultaten från de fyra undersökningarna var för sig. I detta avsnitt sammanställs alla resultat för *Wings 8* och därefter för *Good Stuff Gold C*.

5.3.1 Wings 8 Textbook

Vad gäller *Wings 8* är den procentuella skillnaden mellan manligt och kvinnligt nästan likadan i alla fyra undersökningar (14,2-19 procentenheter). Men medan textundersökningarna har en övervikt på det kvinnliga, har bildundersökningen en manlig övervikt. Figur 5 nedan visar fördelningen av manligt och kvinnligt i *Wings 8*.

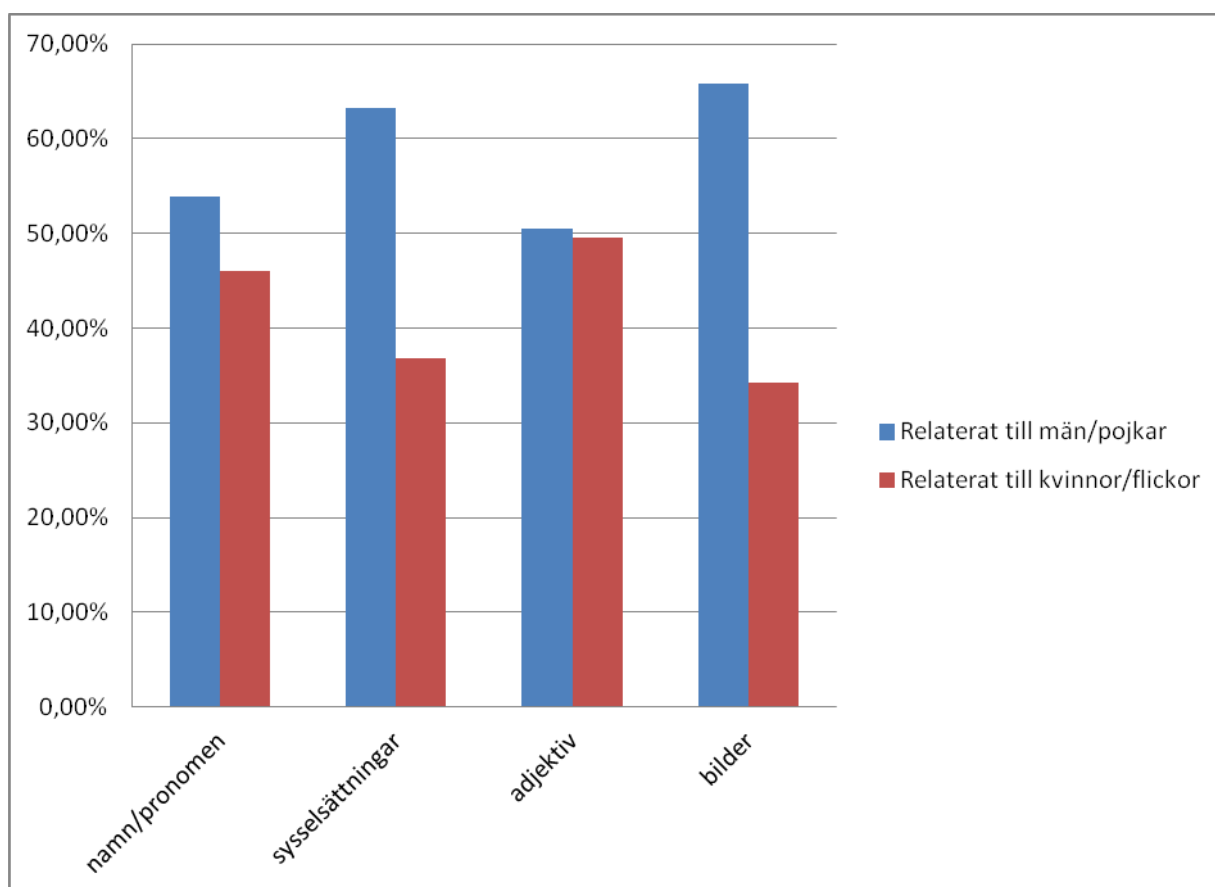

Figur 5. Sammanställning av resultat för *Wings 8 Textbook*

Mer i detalj, visar resultaten av undersökningarna att tre av fem (59,5%) namn/pronomen i *Wings 8* är feminina medan två av fem (40,5 %) är maskulina. Vad gäller sysselsättningar och adjektiv ger de samma eller liknande resultat. Det vill säga, tre femtedelar (59,5%) av olika sysselsättningar som syftar på en person med ett visst kön avser kvinnor eller flickor, medan två femtedelar (40,5 %) avser män. Något färre än tre femtedelar (57,1%) av adjektiven som kan bindas till en könsbestämd person tillhör kvinnor eller flickor. Något fler än två femtedelar (42,9 %) av dessa adjektiv tillhör män eller pojkar. Resultaten av bildundersökningen visar dock ett motsatt förhållande. Av de personer som syns på bild i *Wings 8* är två femtedelar (40,9 %) kvinnor eller flickor och tre femtedelar (59,1 %) män eller pojkar.

5.3.2 Good Stuff Gold C Textbook

I *Good Stuff Gold C* är något fler namn/pronomen maskulina (53,9 %) än feminina (46,1 %). Skillnaden mellan könen är dock inte så stor som i *Wings 8* och tyngdvikten ligger här på den manliga sidan. Adjektiven är jämt fördelade mellan män/pojkar och kvinnor/flickor (50,5 % respektive 49,5 %). De delar av undersökningen som gäller sysselsättningar och bilder visar däremot en stark övervikt för den manliga sidan. Av de olika sysselsättningar jag kunnat koppla till könsbestämda personer är nästan två tredjedelar (63,2 %) knutna till manliga personer, medan en dryg tredjedel (36,8 %) är knutna till feminina personer. Resultatet av bildundersökningen är nästan detsamma. Något mindre än två tredjedelar (65,8 %) av bilderna visar män/pojkar, medan något mer än en tredjedel (34,2 %) visar kvinnor/flickor. Figur 6 nedan visar resultaten för *Good Stuff Gold C* i diagramform.

Figur 6. Sammanställning av resultat för *Good Stuff Gold C Textbook*

6 Diskussion

Detta kapitel inleds med ett resonemang om resultatens hållbarhet. Därefter följer en diskussion om vad resultaten säger om jämställdheten i läroböckernas texter. Kapitlet avslutas sedan med en diskussion om vad resultaten från bildundersökningen säger om jämställdheten i *Wings 8* och *Good Stuff Gold C*.

6.1 Bedömning av hållbarhet

I detta avsnitt redovisar jag de brister jag funnit i undersökningen. Jag förklarar huruvida undersökningsresultaten kan generaliseras och hur väl de står sig när det gäller reliabilitet och validitet.

6.1.1 Generaliserbarhet

Vad gäller generaliserbarheten talar resultaten av denna undersökning bara om textböckerna *Wings 8* och *Good Stuff Gold C*. Men tillsammans med andra undersökningar om jämställdhet i läroböcker i engelska kan de skapa en grund för generalisering. Förutom de slutsatser som kan dras om sysselsättningar, säger dessutom resultaten inget om hur den kvalitativa jämställdheten ser ut i de två undersökta böckerna. Nicander & Driveklepps (2012:48) undersökningsresultat visar att kvantitativ och kvalitativ jämställdhet inte har något samband när det kommer till bilder. Ingen studie har bevisat att motsatsen skulle gälla texter i läroböcker. Därför kan den kvantitativa jämställdheten inte generaliseras till att gälla den kvalitativa jämställdheten.

6.1.2 Reliabilitet

Reliabiliteten borde vara ganska hög, eftersom de kategorier jag räknat inte varit svårdefinierade. Det finns dock möjligheter att jag missat några ord, särskilt i längre texter, eller att jag räknat fel. Det handlar då framför allt om namn och pronomen. Där är dock det totala antalet förekomster så stort att några få missade ord inte skulle ändra den procentuella skillnaden i någon större grad. Bland sysselsättningar är förhållandet dock det motsatta. Sysselsättningarna är så få att bara fem missade eller misstolkade ord skulle ändra den procentuella skillnaden mellan könen radikalt. Det är osannolikt att jag skulle ha missat så många sysselsättningar, men förekomsten av såväl exchange student som veterinary student och student i listan (se Bilaga E) över sysselsättningar i *Wings 8* visar att ett annat sätt att tolka begreppet student hade kunnat lista alla dessa tre som en och samma sysselsättning. Det är också möjligt att jag kan ha gjort motsatt bedömning gällande någon annan sysselsättning. Jag bedömer dock att detta är av så liten betydelse att resultaten ändå är tillförlitliga. De flesta personer på bild har varit oproblematisks att avgöra kön på, men det kan ändå förekomma några få missbedömningar i bildanalysen. Men de är i så fall så få att de inte påverkar resultatet nämnvärt.

6.1.3 Validitet

Här redovisas validitetsbrister i undersökningarna. Namn och pronomen kommer först. Därefter följer adjektiv, sysselsättningar och bilder. Avslutningsvis sammanfattas validitetsbristerna.

6.1.3.1 Namn och pronomen

Validiteten i undersökningen om namn och pronomen har vissa brister. Undersökningen är tänkt att visa hur stor uppmärksamhet män/pojkar får jämfört med kvinnor/flickor i texterna. Att jag då inkluderat djur, städer och skolor kan ses som problematiskt, trots att dessa också uppmärksammar det ena eller andra könet. Ett större problem är dock att alla tillfällen då första eller andra person används för att beteckna män/pojkar eller kvinnor/flickor helt utelämnas från analysen.

Om jag räknar texter och textavsnitt, förutom dialoger, skrivna i första person, påminner å andra sidan könsfördelningen om den hos namn och pronomen. I Wings 8 är I en man/pojke i 29,2 % (7 texter) av texterna/textavsnitten och en kvinna/flicka i 70,8 % (17 texter). Jämför det med 40,5 % respektive 59,5 % för namn/pronomen och den kvinnliga övervikten står ohotad. I Good Stuff Gold C är I en man/pojke i 57,1 % (8 texter) av texterna/textavsnitten och en kvinna/flicka i 42,9 % (6 texter). Här är likheten med procenttalen 53,9 % respektive 46,1 % för namn/pronomen större än i Wings 8. Den svaga övervikten för det manliga kvarstår i Good Stuff Gold C.

Att räkna texter och textavsnitt skrivna i första person ger bara en grov indikation på hur många gånger pronomen i första person används för att beteckna individer av de olika könen. Uppgifterna ger dock så starkt stöd åt de siffror som undersökningen med namn/pronomen givit, att jag inte har anledning att tro att ett inkluderande av första och andra person i studien hade ändrat resultaten drastiskt. Möjligen hade könsskillnaden blivit än större i Wings 8.

6.1.3.2 Adjektiv

Adjektiven förlorar sin betydelse helt när de separeras från texten, varför listorna med adjektiv inte visar mer än exempel på adjektiv som läroboksförfattarna valt att inkludera i sina texter. Det går inte att säga något om den kvalitativa jämförbarheten i *Wings 8* och *Good Stuff Gold C* utifrån de listade adjektiven. Som exempel kan vi ta följande påhittade lista med adjektiv:

Män/pojkar

Kunnig

Smart

Viktig

Kvinnor/flickor

Gullig

Söt

Vacker

Skulle vi med hjälp av denna lista kunna fastställa att utseende i texten anses vara viktigt att beskriva hos kvinnliga personer och intellekt och makt hos manliga personer, och därmed klassa texten som ojämförbar? Även om vi gjorde en sådan bedömning utifrån listan, är det inte säkert att vi skulle göra samma bedömning om vi läste texten de ingår i. På nästa sida framgår ur vilket sammanhang de listade orden ovan är hämtade.

Exempeltext:

Två föräldrar samtalar i väntrummet på Barnavårdscentralen.

- Han är **kunnig**, Jonas. Tänk att han vet så mycket om småbarn. Det är så viktigt att ha en bra BVC-sköterska att rådfråga. Det är ju så lite man vet som förstagångsförälder. Han är verkligen **viktig** för oss. Jag hoppas han inte slutar, som hon Lisa, den förra BVC-sköterskan, gjorde.
- Det hoppas jag med. Dessutom vore han inte så **smart** om han gjorde det. Vi har ju de bästa arbetsförhållandena och de högsta lönerna för BVC-sköterskor i hela landet. Och att Lisa slutade var verkligen ingen vacker historia...
- Va? Sa du att Lisa inte var **vacker**?
- Nej, jag sa att det inte var en vacker historia att hon slutade på det där sättet, från den ena dagen till den andra, utan att säga något.
- Förlåt att jag inte hörde på. Jag blev så tagen av din bebis. Hon är ju så **söt** och **gullig**.
- Det är en pojke.
- Jaha. Det är ju så svårt att se när de är så små. Min bebis är en flicka.

Med ovanstående exempeltext och adjektivlista vill jag visa hur svårt det är att avgöra huruvida en text är kvalitativt jämförbar utifrån enbart en lista med adjektiv tagna ur sitt sammanhang. Exempeltexten har jag författat själv, för att i denna studie kunna belysa svårigheterna med listade ord.

Eftersom adjektiven togs ut sitt textuella sammanhang när de placerades i listor, har de förlorat sin betydelse. Därför blir bedömning av kvalitativ jämförbarhet utifrån adjektiven tvivelaktig. Dessutom ställer jag mig tveksam till om antalet olika adjektiv kan mäta kvantitativ jämförbarhet. Det är långt ifrån alla adjektiv som har med jämförbarhet att göra. Validiteten i adjektivundersökningen är med andra ord låg och den säger således mycket lite om jämförbarheten i Wings 8 och Good Stuff Gold C.

6.1.3.3 Sysselsättningar

Ett problem hos sysselsättningarna är att begreppen traditionellt manliga och traditionellt kvinnliga inte är tydligt definierade. De bygger enbart på min intuition, mina kunskaper och mina fördomar. Jag väljer att utgå från att min bedömning stämmer tillräckligt bra med verkligheten och lämnar åt andra forskare att skapa ett mer vetenskapligt sätt att bedöma huruvida sysselsättningar är traditionellt manliga eller traditionellt kvinnliga. Även sysselsättningarna togs ut sitt textuella sammanhang när de placerades i listor. Men i och med att jag kunnat återkoppla sysselsättningarna till hur de används i texterna, anser jag att jag med deras hjälp ändå kan uttala mig om den kvalitativa jämförbarheten i läroböckerna. Tyvärr är inte denna koppling mellan text och sysselsättning fullständigt redovisad, vilket försvårar för andra forskare att kontrollera sanningshalten i analysen.

6.1.3.4 Bilder

Bildundersökningen har också vissa validitetsbrister. En synpunkt är, till exempel, att den inte tar hänsyn till om de olika personerna på bild står i förgrunden eller om de befinner sig i

bakgrunden. Dessutom behandlas små bilder likadant som stora. Ett inkluderande av dessa aspekter hade dock försämrat reliabiliteten, eftersom de är svårare att kategorisera än könstillhörighet.

6.1.3.5 Sammanfattning

Sammanfattningsvis finns validitetsbrister i alla de fyra delundersökningarna. Namn/pronomen, sysselsättningar och bilder klarar sig dock tillräckligt bra för att ge grund för vetenskapliga resonemang. Däremot finns det för stora problem med adjektiven, för att ett uttalande utifrån dem kring jämställdhet skulle kunna anses vara trovärdig.

6.2 Analys av resultat

I detta avsnitt tolkar jag resultaten från undersökningarna och använder dem för att försöka besvara min frågeställning om huruvida könen är kvantitativt jämställda i texterna och bilderna i läroböckerna? Jag börjar med texterna och avslutar med bilderna.

6.2.1 Jämställdhet i texterna

Här förklarar jag hur jag analyserat resultaten från undersökningarna om namn/pronomen, adjektiv och sysselsättningar, för att svara på den första frågan i min frågeställning. Frågan löd: Vad säger en sammanräkning av namn och pronomen och en uppräknig av sysselsättningar och adjektiv om jämställdheten i texterna?

6.2.1.1 Namn och pronomen

Både *Wings 8* och i *Good Stuff Gold C* har en jämställd fördelning av namn och pronomen i texterna, eftersom båda könen är representerade till minst 40 %. *Wings 8* ligger mycket nära gränsen med 40,5 % för män och pojkar medan *Good Stuff Gold C*, där 46,1 % av namn och pronomen syftar på kvinnor eller flickor, är klart över gränsen. När det gäller namn och pronomen har alltså *Good Stuff Gold C* en jämnare könsfördelning än *Wings 8*, men båda är kvantitativt jämställda.

Vad dessa resultat betyder i ett större perspektiv kan vi dock bara svara på om vi kan jämföra dem med fler liknande undersökningar än bara Hjortsberg (2012:25), Åström (2009:22) och Gustafsson och Borg (2015:16, 23). Om en undersökning omfattande en större mängd läroböcker i engelska visade att runt 60 % kvinnliga namn/pronomen blev resultatet i nästan alla läroböcker, skulle *Wings 8* kunna beskyllas för att spä på en skev könsfördelning och *Good Stuff Gold C* skulle vara ett undantag som sticker ut. Om resultaten av en sådan undersökning istället visade på det motsatta, nämligen att manliga namn/pronomen dominerade stort, skulle *Wings 8* gå mot strömmen mer än *Good Stuff Gold C*. En tredje möjlighet är att en heltäckande undersökning av läroböcker i engelska för grundskolan skulle visa att alla andra läroböcker också hade en könsfördelning som låg mellan 40 % och 60 %. Det skulle i så fall innebära att varken *Wings 8* eller *Good Stuff Gold C* stack ut och kvantitativ jämställdhet skulle vara uppnådd när det gäller fördelningen av namn och pronomen i texter. Det krävs med andra ord ytterligare forskning för att kunna ge ett mer uttömmande svar på frågan om kvantitativ jämställdhet i lärobokstexterna när det handlar om namn och pronomen.

6.2.1.2 Adjektiv

Eftersom adjektivundersökningen har så stora validitetsproblem, anser jag inte att jag med hjälp av den kan uttala mig om jämställdheten i läroböckernas texter. En observation som dock kan göras är att den procentuella könsskillnaden mellan antal olika adjektiv i läroböckerna är ganska lik den procentuella könsskillnaden mellan namn och pronomen i båda läroböckerna. Könsskillnaden i *Wings 8* är 19 procentenheter för namn/pronomen och 14,2 för adjektiv. I *Good Stuff Gold C* är könsskillnaden 7,8 procentenheter för namn/pronomen och 1 procentenhet för adjektiv. Hjortsberg (2012:26) kommer fram till att den procentuella könsskillnaden mellan namn/pronomen och adjektiv i läroboken *What's Up? 8* också är snarlika (14 respektive 12 procentenheter). Det tyder på att adjektiven är något fler för de kvinnor/flickor som finns med i texterna än de män/pojkar som är omtalade där, både i de läroböcker jag undersökt och i *What's Up? 8*. Skillnaden är större i *Good Stuff Gold C* än i de andra läroböckerna.

6.2.1.3 Sysselsättningar

När det kommer till den kvantitativa aspekten av sysselsättningar kopplade till könsbestämda personer klarar sig *Wings 8* bättre än *Good Stuff Gold C*. Med 40,5 % sysselsättningar för män kommer *Wings 8* precis över gränsen på 40 % för kvantitativ jämställdhet. *Good Stuff Gold C* hamnar istället under gränsen med endast 36,8 % sysselsättningar för kvinnor. Om vi jämför dessa siffror med namn/pronomen ser vi att procentalen är identiska för *Wings 8*, där manliga namn/pronomen också ligger på 40,5 %. En slutsats blir då att sysselsättningarna är jämt fördelade på könen i *Wings 8*, men att könen i sig inte är lika jämt fördelade i boken. För *Good Stuff Gold C* är den procentuella uppdelningen av namn/pronomen med 46,1 % kvinnligt, enbart en del av förklaringen. Det skiljer 9,3 procentenheter mellan resultaten för namn/pronomen och för sysselsättningar. En förklaring till den stora skillnaden kan vara att *Good Stuff Gold C* är mer påverkad av genuskontraktet än *Wings 8*. För författarna till *Good Stuff Gold C* har således mäns sysselsättningar känts mer angelägna att inkludera i texterna än kvinnors.

Genom att se vilka sysselsättningar som används för de olika könen och se hur de används i texten, har jag kunnat konstatera att kvalitativ jämställdhet inte råder bland sysselsättningar i *Wings 8* och *Good Stuff Gold C*. Båda böckerna anstränger sig att visa kvinnliga förebilder med traditionellt manliga sysselsättningar, genom att de har texter som specifikt berättar om dessa kvinnor. Däremot finns inga manliga förebilder med traditionellt kvinnliga sysselsättningar i någon av de två läroböckerna. Traditionellt manliga sysselsättningar hos män finns det gott om i *Good Stuff Gold C* (14 stycken), både jämfört med antal traditionellt kvinnliga sysselsättningar hos kvinnor i samma bok (3 stycken) och med antal traditionellt manliga sysselsättningar i *Wings 8* (4 stycken). Därmed framstår *Good Stuff Gold C* som mindre jämställd än *Wings 8* när det gäller de sysselsättningar som finns i texterna.

6.2.2 Jämställdhet i bilderna

Good Stuff Gold C har bara 34,2 % kvinnor/flickor bland personer på bild och är således inte kvantitativt jämställd. Förmodligen har bilderna i boken inte valts med jämställdhet i tanke. *Wings 8* klarar sig åter igen precis över 40 % -gränsen med 40,9 % kvinnor/flickor. Det som skiljer mot andra resultat i studien över *Wings 8* är att övervikten denna gång hamnar på den manliga sidan. En närmre titt på bilderna avslöjar att personer i bakgrunden ofta än män, som,

till exempel, cirkusartisterna på sidan 108. Tolv män och en kvinna har jag räknat från just den bilden. Kanske har bildansvariga försökt fördela män/pojkar och kvinnor/flickor lika bland bilderna i läroboken och tolkat personer i bakgrunden på ett annat sätt än vad som skett i denna studie. Nicander och Driveklepp (2012:22) visar dock att det är vanligt att läroböcker i engelska har fler män/pojkar på bild än kvinnor/flickor. Kanske har bildansvariga inte tänkt alls på jämställdhet när de valt bilderna.

7 Slutdiskussion

I detta kapitel redovisar jag vilken slutsats jag drar av resultatanalysen. Därefter berättar jag vilken påverkan jag anser att min studie har för läraryrket och slutligen föreslår jag ämnen för vidare forskning.

7.1 Slutsats

Forskning (Gustafsson & Borg 2015:23; Åström 2009:16-17; Parekh Nordberg 2014:18-19) visar att tidigare upplagor av *Wings* haft manlig övervikt i både texter och bilder. Gustafsson & Borg (2015:23) finner att antal manliga karaktärer i texterna i *Wings 9 Black* är nästan dubbelt så många som de kvinnliga (112 respektive 62). Åström (2009:16-17) visar att fler män än kvinnor (108 respektive 88) nämns vid namn i *Wings 7 Base Book*, att namnlösa personer i texterna i boken är 40 män och 20 kvinnor och att berömda personer i texterna är 17 män och sex kvinnor. Parekh Nordberg (2014:18-19) analyserar bilder och kommer fram till att yrkesutövande personer på bild i *Wings 6* är 15 män och sex kvinnor. Samtliga dessa undersökningar visar alltså på en tydlig manlig dominans i *Wings* tidigare upplagor.

Forskningen som jag redovisat i föregående stycke är inte gjord på samma sätt som min och därför är resultaten inte helt jämförbara. Dessutom är undersökningarna gjorda på textböcker avsedda för andra årskurser. Men med tanke på att skillnaden är så stor mellan *Wings 8* från 2016 och de tidigare *Wings*-böckerna, ger det ändå fog att dra slutsatser om ett medvetet arbete med jämställdhet som skett inför 2016 års upplaga. Resultaten från *Wings 8* tyder på att Natur & Kultur och författarna medvetet arbetat med att ge kvinnor och flickor mer plats i texterna och att de tagit i så mycket att det blivit en övervikt på den kvinnliga sidan istället för på den manliga. Dock verkar de inte ha inkluderat bilderna i detta jämställdhetstänk.

Det sammanfattande omdömet blir att *Wings 8* är kvantitativt jämställd då alla procenttal håller sig mellan 40 och 60 %. Visserligen är marginalerna knappa, men en sammanslagning av namn/pronomen, sysselsättningar och bilder ger 46,7 % manligt och 53,3 % kvinnligt. Undersökningen om sysselsättningar är för liten för att uttala sig om bokens kvalitativa jämställdhet, men den indikerar att förlaget och författarna tänkt även på denna form av jämställdhet.

Jag ser inget som tyder på att Liber och författarna till *Good Stuff Gold C* försökt skapa kvantitativ jämställdhet i varken texter eller bilder. Visserligen är den manliga övervikten av namn/pronomen så liten att kvantitativ jämställdhet uppnås där. Men män och pojkar är så övertaliga bland sysselsättningar och bilder att det sammanlagda omdömet ändå blir att *Good Stuff Gold C* inte uppfyller kravet på minst 40 % representation av båda könen. En sammanslagning av namn/pronomen, sysselsättningar och bilder ger 61 % manligt och 39 % kvinnligt. De kvinnliga huvudrollsinnehavarna med traditionellt manliga sysselsättningar

skvallrar om en viss medvetenhet om kvalitativ jämställdhet. Men de sysselsättningar som männen har i boken indikerar att kvalitativ jämställdhet i *Good Stuff Gold C* handlar om kvinnors rättigheter att utföra typiskt manliga sysselsättningar och inte om mäns rättigheter att utföra typiskt kvinnliga. Men denna studie räcker inte för att avgöra hur den kvalitativa jämställdheten ser ut i *Good Stuff Gold C* på ett bredare plan än bara sysselsättningar.

7.2 Påverkan på läraryrket

Eftersom styrdokumentet framhäver att ojämställdhet är något som lärare ska motverka, är det viktigt att vi kan förhålla oss kritiska till de läroböcker vi använder i skolan. Ju mer vi vet om jämställdheten i de läromedel vi använder, desto lättare är det för oss att veta hur vi ska arbeta med dem för att inte befästa uppdelade könsmönster. Undersökningen av *Wings 8* och *Good Stuff Gold C* ger lärare kunskap om jämställdheten i dessa läroböcker. Förhoppningsvis inspirerar det även andra forskare att undersöka jämställdheten i andra läromedel. Genom detta och andra bidrag till forskningen om genus och jämställdhet, tror jag att vi kan påverka läromedelsförfattare och förlag att producera mer jämställda läromedel i framtiden. Jämställda läromedel underlättar för lärare att skapa ett jämställt klimat i klassrummet.

För min egen del har arbetet med denna uppsats bidragit till att jag tänker mer på jämställdhet när jag planerar mitt arbete. Dessutom har jag lärt mig att jag inte kan utgå från att en lärobok förhåller sig till män och kvinnor på samma sätt. Jag kommer att läsa igenom de läroböcker jag använder med ett genusperspektiv och anpassa undervisningen efter vad resultatet blir. Även om det står på läroböcker att de följer Lgr 11, betyder det inte att de gör det på alla områden.

7.3 Vidare forskning

Min undersökning berättar en hel del om den kvantitativa jämställdheten i *Wings 8* och *Good Stuff Gold C*. Men den säger mycket lite om den kvalitativa jämställdheten i de två läroböckerna, varför en separat undersökning om den kvalitativa jämställdheten skulle vara lämplig. Dessutom har jag bara undersökt textböcker och helt bortsett från de arbetsböcker som hör till. Det finns alltså ett behov av en studie som undersöker jämställdheten i *Wings 8 Workbook* och *Good Stuff Gold C Workbook*.

Vidare kan en historisk jämförelse vara på sin plats. En jämförelse mellan tidigare upplagor av *Wings 8 Textbook* och den upplaga från 2016 som ingår i denna studie skulle på ett tydligare sätt än min studie kunna bedöma hur jämställdheten förändrats mellan upplagor. På ett liknande sätt kan *Good Stuff Gold C* jämföras med en nyare upplaga, när sådan eventuellt kommer, för att belysa om jämställdheten förbättrats. Vi behöver historiska jämförelser för att visa på det jämställdhetsarbete som sker i läromedelsbranschen och på de brister som ändå kvarstår.

Wings 8 och *Good Stuff Gold C* är inte de enda läroböckerna som används i engelska i årskurs 8. En jämställdhetsstudie som jämförde alla grundskolans läroböcker i engelska, i en eller alla årskurser, skulle ge en tydligare bild av hur vanligt det är med bristande jämställdhet. Den skulle också ge engelsklärare stöd när de ska välja läromedel till sin undervisning.

Referenslista

Ambjörnsson, F. (2016). *Vad är queer?* (2. utg. ed.). Stockholm: Natur & kultur.

Bergström, G. & Boréus, K. (2012). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I G. Bergström & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (3., [utök.] uppl. ed.) (s. 13-48). Lund: Studentlitteratur.

Björkvall, A. (2012). Visuell textanalys. I G. Bergström & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (3., [utök.] uppl. ed.) (s. 307-351). Lund: Studentlitteratur.

Coombs, A., Bayard, A., Hagvörn, R. & Johansson, K. (2013). *Good Stuff Gold C Textbook Year 8*. Stockholm: Liber AB.

Delegationen för jämställdhet i skolan. (2010). *Flickor, pojkar, individer: Om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan: Slutbetänkande*. SOU 2010:99. Stockholm: Fritze.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2007). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (3., [rev.] uppl. ed.). Stockholm: Norstedts juridik.

Frato, K., Cederwall, A., Rinnesjö, S., Glover, M., Glover, R., Hedberg, B. & Malmberg, P. (2016). *Wings 8 Textbook*. Stockholm: Natur & Kultur.

Gustafsson I. & Borg, J. (2015). "The size of the diamond is important, mostly to the man" - Genusperspektiv i två engelska läroböcker. Jönköping: Högskolan för lärande och kommunikation.

Hirdman, Y. (2003). *Genus: Om det stabila föränderliga former* (2., [rev.] uppl. ed.). Malmö: Liber.

Hjortsberg, L. (2012). *Var är alla spanska flickor? en kvantitativ textstudie om genusaspekt i spanska och engelska läromedel*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Liber. (2016a). Hämtad den 14 februari 2017 från <https://www.liber.se/>

Liber. (2016b) *Ljudmaskinen. Good Stuff Gold C*. Hämtad den 22 februari 2017 från <https://webbapp.liber.se/good-stuff-gold-c/#/>

Liber. (2017). *Good Stuff Gold åk 6-9*. Hämtad den 14 februari 2017 från <https://www.liber.se/Grundskola/Grundskola-ar-6-9/Engelska/Grundlaromedel/Good-Stuff-Gold-ak-6-9/>

Nationalencyklopedin. (2017a). *genus*. Hämtad den 10 februari 2017 från <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/genus>

Nationalencyklopedin. (2017b). *Jämställdhet*. Hämtad den 9 februari 2017 från <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jämställdhet>

Natur & Kultur. (2016). Hämtad den 14 februari 2017 från <https://www.nok.se/>

Natur & Kultur. (2017). *En oberoende kraft*. Hämtad den 14 februari 2017 från <https://www.nok.se/Om-oss/>

Nicander, C. & Driveklepp H. (2012). *Kvinnliga, manliga och stereo- typer - En kvantitativ och kvalitativ bildanalys med ett genusperspektiv av läroböcker för Engelska 5*. Malmö: Malmö högskola.

Odenbring, Y. (2014). *Barns könade vardag : Om (o)jämställdhet i förskola, förskoleklass och skola* (1. uppl. ed.). Stockholm: Liber.

Ohlander, A-S. (2010a) *Kvinnor, män och jämställdhet i läromedel i historia*. Delegationen för jämställdhet i skolan. SOU:2010:10. Stockholm: Fritzes.

Ohlander, A-S. (2010b) *Kvinnor, män och jämställdhet i läromedel i samhällskunskap*. Delegationen för jämställdhet i skolan. SOU:2010:33. Stockholm: Fritzes.

Parekh Nordberg, N. (2014) *Stereotypa könskonstruktioner i engelska läroböcker – en bildanalys*. Uppsala: Uppsala universitet.

SCB (2016). *Stora skillnader i lön mellan de högst och lägst betalda yrkena*. Hämtad den 13 september 2016 från <http://www.sverigeisiffror.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/mest-och-minst-betalda-yrkena/>

SFS (2008:567). *Diskrimineringslag*. Svensk författningssamling 2008:567 t.o.m. SFS 2016:828. Stockholm: Kulturdepartementet.

Hämtad den 9 september 2016 från http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567

SFS (2010:800). *Skollag*. Stockholm: Kulturdepartementet. Hämtad den 9 september 2016 från http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Skolverket (2016). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Reviderad 2016. Hämtad den 15 mars 2017 från <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575>

Wedin, E. (2014). *Jämställdhetsarbete i förskola och skola* (3., [uppdaterade] uppl. ed.). Stockholm: Norstedts juridik.

v. Wright, M. (1999). *Genus och text: När kan man tala om jämställdhet i fysikläromedel?*. Stockholm: Statens skolverk.

Åström, T. (2009). *Genus i läromedel - en djupstudie av läromedlet Wings i engelska för senare år i grundskola*. Mälardalens Högskola Eskilstuna Västerås.

Bilaga A: Namn och pronomen i *Wings 8 Textbook*

Section 1: The Media

Core content

- ♂
- Jan 1
- ♀
- Abbie 2
- Suzanne 1

What Is “The Media”?

- ♂
- He 1
- His 1
- Kanye West 3
- ♀
- Sharon 1

Famous Magazines

- ♂
- Jack White 1
- John Lennon 1
- ♀
- Patty Smith 1

“Just four episodes to go!”

- ♂
- He 2
- Him 1
- Jamie Oliver 2
- Jordan 7
- Robert Pattinson 1
- Tim 8
- ♀
- Jasmine 6
- Sophie 8

The Season’s Show

- ♂
- LeShawn 5
- Lewis 1
- Louis 1
- ♀
- Fiona 6

Dear Abbie

- ♂
- Bob 2
- ♀
- Abbie 5
- Carrie 4
- Her 2

- She 11

What Sells? And Where?

- ♂
- He 1
- ♀
- Isabella 9

Reading Changes Our Minds

- ♂
- Alexander Pope 1
- Harry Potter 1
- Johannes 1
- Sohran 1

The Outside Chance

- ♂
- He 6
- Him 2
- Jan 1
- ♀
- She 5

“The cameras are right on the gamemakers.”

- ♂
- Caesar 21
- Cinna 7
- Haymitch 1
- He 13
- Him 4
- His 6
- Peeta 8
- ♀
- Her 6
- Katniss 6
- Prim 1
- She 9
- Suzanne 1

Final Assignment

Section 2: Health

Core content

- ♂
- Mr. Hassler 2
- Steven 1
- ♀
- Jenny 1
- Kessa 2

Fit and Healthy for Life

Confessions of an Exercise Addict

- ♂
- Coach Green 3
- He 8
- Him 5
- His 1
- Jason 5
- Malik 1
- ♀
- Her 1
- She 6

The Olympic Games

- ♂
- He 2
- Pierre de Coubertin 2
- Richard 1
- Shaquille 1

The (Un)healthy Ideal

- ♂
- His 1
- Julius Caesar 1

Healthy Snacks

Skin

Why Do We Sleep?

Mr. Hassler

- ♂
- He 1
- Mr. John Hassler 16
- ♀
- Dr. Zhou 9
- Her 1
- Sara 1
- She 4

To Live Before I Die

- ♂
- Dr. Ryan 4
- He 12
- Him 6
- His 13

- ♀
- Angela 2
- Her 12
- Jenny 1
- She 8
- Tessa 8
- Perfect Kessa
- ♂
- Charlie 1
- Steven 2
- ♀
- Francesca 26
- Her 44
- Herself 3
- Kessa 18
- She 33
- Final Assignment
- ♂
- Him 1
- ♀
- Her 1
- Section 3: The Environment**
- Core content
- ♂
- Andy 1
- Ray 1
- ♀
- Wangari Maathai 1
- Climate Change
- ♀
- Mabel 1
- Tea for Four
- ♂
- Archie 5
- Ben 5
- He 1
- ♀
- Her 2
- Lily 8
- Megan 7
- She 6
- Why Save the Rainforest?
- Wangari Maathai and the Green Belt Movement
- ♂
- Daniel arap Moi 2

- He 1
- ♀
- Her 5
- She 8
- Wangari Maathai 9

Burgerville Letters

- ♂
- Dennis 1
- ♀
- Kelly 5

Have Fun with Handicraft-Recycling

All Summer in a Day

- ♂
- He 3
- Ray 1
- William 3
- ♀
- Her 24
- Herself 1
- Margot 14
- She 22

Snowfall

- ♂
- Amiri 4
- Andy 1
- Dan Simmons 8
- He 19
- Him 4
- His 7
- Mr. Johansson 1
- Reka 2
- Simon 7
- ♀
- Her 11
- Kelly 2
- Meggan 2
- Miss Young 1
- She 8

Final Assignment

Section 4: Animals

Core content

- ♂
- Alexander 1
- Hugh 1

Cats

- ♀
- Eleanor 1

I Speak, I Say, I Talk

- ♂
- Arnold 1

The Bumblebee

Three Facts About Butterflies

Pets Around the World

- ♂
- Cecil 1
- He 1
- Him 2
- His 2
- Hoang Bong Trang 1
- King Albert 1
- Stompey 5
- ♀
- Agrippina 2
- Barbara 2
- Cristina 1
- Her 12
- Lady Di 6
- Little Tiger 5
- Marisol 1
- She 13

Pigeons and Other Birds

Caring for Turtles and Koalas

- ♀
- JoJo 8
- Raina 3
- She 1

Topsy the Elephant

- ♂
- He 2
- Him 2
- Jesse Blount 2
- ♀
- Her 22
- She 5
- Topsy 13

61 Days

- ♂
- He 1
- Henry 1
- Ken 1
- Melvin 1
- ♀
- Dolly 1
- Maxime 1

Two Were Left

- ♂
- He 31
- Him 5
- Himself 3
- His 16
- Hugh 1
- Nimuk 2
- Noni 13

A Dart of Green

- ♂
- Alexander 1
- He 12
- Hector 1
- Him 5
- His 3
- ♀
- Her 16
- Herself 1
- Mma Ramotswe 13
- She 43

Final Assignment

- ♀
- Topsy 1

Section 5: The USA

Core content

- ♂
- Declan 2
- ♀
- Becky 2
- Brittany 2

Declan Murphy

- ♂
- Declan Murphy 12
- Kevin 8
- ♀
- Her 1
- She 2

Becky Torres

- ♂
- He 2
- Him 1
- His 3
- Kevin 9
- Klay Thompson 1
- ♀
- Becky Torres 11
- Her 5
- Mary 2
- Rebecca 1
- She 3

An American Role-model

- ♀
- Her 7
- Hers 1
- Mae Jemison 11
- She 17

Hi Brittany!

- ♀
- Brittany 1
- Johanna 1

The United States of America

US Travel Guide

- ♂
- Francisco 3
- Louis 4

Why Do First People Come Last?

- ♀
- Antonia 1
- Jeanette 1

A Mix of People

- ♀
- Emma 1
- Her 1

Sugar – Not Such a Sweet Deal

- ♂
- Christopher 1
- ♀
- Angela 4
- Kelly 1
- She 2

American Traditions

The Hunger Games – No Fairytale Ending

- ♂
- Harry Potter 1
- He 3
- Him 1
- ♀
- Her 4
- Katniss 3
- She 5
- Suzanne Collins 9

Final Assignment

- ♀
- Antonia 1

Summering av resultat för namn och pronomen i *Wings 8 Textbook*

- Total 1132 (100 %)
- ♂ 459 (40,5%)
- ♀ 673 (59,5 %)

Bilaga B: Namn och pronomen i *Good Stuff Gold C Textbook*

Chapter 1: World Fame

The Great Wall of China

♂

- Amal 13

♀

- Rita 13

Rex

♂

- He 36
- Him 7
- Himself 1
- His 20
- Rex 25
- Soames 7

♀

- Anne 11
- Her 8
- Mrs. Soames 1
- She 5

Nelson Mandela – A Portrait

♂

- FW de Klerk 1
- He 17
- His 5
- Nelson Mandela 10

Two Weeks with the Queen

♂

- Colin 18
- He 15
- Him 1
- Himself 1
- His 7
- Luke 9
- Morris 1

♀

- Her 2
- She 4

City Corner – Vancouver

♀

- Chalea 1

Dina and Brian in Vancouver

♂

- Brian 11

♀

- Dina 12

Chapter 2: Love & Friendship

Friendship Test

Friendly Advice

♂

- Fabian 11
- Larry 9

♀

- Haley 9
- Her 12
- Jemma 1
- Katy 9
- She 7

Killer Chat-Up Lines

♂

- Him 2

♀

- Her 2

The Invisible Girl

♂

- He 7
- Him 2
- His 6
- Michael 10
- Mr. Forbes 12

♀

- Her 11
- Lizzy 23
- Ms. Phillips 3
- She 18

A Tricky One

♂

- He 1
- ♀
- Her 4
  - Jasmine 7
  - Kate 7

Just a Couple of Kisses

♂

- Charles 1
- Harry 1
- He 18

- Him 5

- His 7

- Jeremy 5

- Max 1

- Paul 3

♀

- Alison 1

- Dana 1

- Her 7

- Judy 1

- Macbeth 2

- Rachel 4

- She 3

- Stephanie 1

- Tarren 4

Chapter 3: Everyday Stuff

Making Planes

♂

- Mickey 9

- Mr. McKinley 1

- Raman 10

♀

- Magda 10

The Everyday Life of a Human Body

Rasha's Hobby

♂

- His 1

♀

- Her 1

- Rasha 2

- Sarah 3

- She 1

The Wardrobe

♂

- He 8

- His 1

- James 2

- Roald 1

♀

- Her 24

- Herself 1

- Pillipa 28

- She 39

City Corner – Singapore

- ♂
- Lee 2

Sentosa Island –
Singapore’s Fun Island!

- ♂
- Lee 1

Dina and Brian in
Singapore

- ♂
- Brian 12
- ♀
- Dina 12

Chapter 4: Me on Wheels

Using Wheels

BMX

- ♀
- Lindsey 6
- She 3

Demolition Derby

Rally Drivers

- ♂
- Kurt 16
- ♀
- Diana 16

Sporting Heroes on
Wheels

- ♂
- Ade 5
- He 10
- Him 1
- ♀
- Her 1
- She 18
- Tanni 4

A November Night

- ♂
- Him 1
- His 2
- Jahan 1
- ♀
- She 1

Chapter 5: Crime Was It a Crime?

- ♂
- He 2

- Him 1
- ♀

- Her 2
- Jasmine 5
- Trisha 6

Whose Fault Was It?

- ♂
- Godfrey 12
- He 1
- Jeremy 9
- Sebastian 11

The Great Train Robbery

- ♂
- He 4
- Him 3
- His 3
- Ronnie Biggs 5

Ronnie Biggs

- ♂
- He 14
- Him 4
- His 3
- Ronnie Biggs 5

Letter from the Inside

- ♂
- John 1
- ♀
- Her 6
- Mandy 6
- She 5
- Sophie 2
- Tracey 5

City Corner – Las Vegas

- ♂
- Juan 2

Las Vegas More than Just
Gambling

- ♂
- Juan 1
- ♀
- Celine Dion 1

Dina and Brian in Las
Vegas

- ♂
- Brian 11
- ♀
- Dina 11

Chapter 6: Gaming

Pick a Game

- ♂
- Tiger Woods 1
- Tony Hawk 1

Choosing a Game

- ♂
- Joe 11
- ♀
- Xiu 10

Old Games Made New

- ♂
- Andy 1

The Future of Gaming

- ♂
- He 1
- His 1

Bad for You?

God’s Game

- ♂
- Erik 2
- He 2
- Him 1
- His 1

Chapter 7: Holidays

British Holidays

- ♂
- Andrew 1
- David 1
- George 1
- Patrick 1

Halloween in the USA

Booking a Holiday Online

- ♂
- Gary 19
- ♀
- Celeste 19

Travelling Tips

Be My Valentine

- ♂
- Andy 2
- Barry 1
- He 1
- Martin 1
- Mr. Fluffy 2
- Valentine 5

- ♀
- Anna 1
- Her 8
- Mary 14
- She 12

Christmas in Australia

- ♂
- He 1
- His 1

City Corner –
Christchurch

- ♀
- Tui 2

The Great Outdoors

Dina and Brian in
Christchurch, New
Zealand

- ♂
- Brian 12
- ♀
- Dina 12

Chapter 8: Suspense

Maundy Thursday

- ♂
- He 2

- His 1
- John 4
- Mark 7
- ♀
- Mary 2

Just a Game?

- ♂
- Andrew 1
- He 1
- Him 1
- His 1
- Stephen 1
- ♀
- Gale 11
- Her 2
- Jill 8
- Lali 14
- Sasha 11
- She 2

A Bad Feeling

- ♂
- Omar 8
- ♀
- Suze 9

Shatterproof

- ♂
- He 27
- Him 6
- His 16
- Mr. Smith 11
- Mr. Williams 12
- ♀
- Her 2
- She 7

City Corner – Bridgetown

- ♂
- Marlon 2
- ♀
- Jean 2

Dina and Brian in
Bridgetown, Barbados

- ♂
- Brian 14
- His 2
- Sam 1
- ♀
- Dina 12

Summering av resultat för namn och pronomen i *Good Stuff Gold C Textbook*

- Total 1244 (100 %)
- ♂ 671 (53,9%)
- ♀ 573 (46,1 %)

Bilaga C: Sysselsättningar i *Wings 8* och *Good Stuff Gold C*

Sysselsättningar *Wings 8*

Män/pojkar	Rock star	Medical student
Artist	Writer	News reporter
Boss		Newswoman
Captain	Kvinnor/flickor	Pharmacy Technician
Coach	Advertising guru	Private detective
Counselor	Astronaut	Receptionist
Doctor	Author	Rock star
English master	Backpacker	School psychologist
Expert	Deputy Minister	Student
Leader	Director	Teacher
Motor mechanic	Doctor	Veterinary student
Pilot	Exchange student	Weather woman
Player	Expert	
Reporter	Guide	

Summering *Wings 8*

Total 37 (100 %)

♂ 15 (40,5 %)

♀ 22 (59,5 %)

Sysselsättningar *Good Stuff Gold C*

Män/pojkar	Politician	Boxer
Burglar	President	Charity Worker
Criminal	Prisoner	Con artist
English teacher	Rally car driver	Director
Farmer	Robber	Hack
Freedom fighter	Specialist	Member of Parliament
Gang member	Statesman	Paralympic athlete
Getaway driver	Student	Photographer
God	Television presenter	Rally car driver
Guard	Unemployed	Sales assistant
Herd boy	Wheelchair basketball star	Specialist
King		Student
Pirate	Kvinnor/flickor	Queen
Player	BMX rider	

Summering *Good Stuff Gold C*

Total 38 (100 %)

♂ 24 (63,2 %)

♀ 14 (36,8 %)

Bilaga D: Adjektiv som beskriver personer i *Wings 8 Textbook*

Män/pojkar	Sick	Glad
Addicted	Still	Honest
Afraid	Sure	Hooked
Alive	Surprised	Hopeful
Angry	Tired	Ill
Bald	Unconscious	Interested
Better	Used	Little
Brilliant	Weak	Lonely
Busy	Young	Mexican
Careful		Nauseous
Committed	Kvinnor/flickor	Older
Content	African American	Perfect
Curious	Allergic	Philippine
Dear	Alive	Ready
Desperate	Alone	Right
English	American	Sad
Famous	Americanized	Safe
Fascinated	Athletic	Sick
Fond	Aware	Silly
Great	Best	Slim
Grey	Better off	Slimmer
Handsome	Black	Smart
Hot	Bored	Sorry
Interested	Crazy	Special
Lazy	Curious	Squeamish
Little	Dead	Straighter
Mexican	Dear	Stupid
Naked	Different	Tight
Pissed off	Excellent	Tired
Quiet	Famous	True
Responsible	Fat	Unable
Restless	Firm	Worried
Satisfied	Fluent	Wrapped
Serious	Frail	

Summering av adjektiv i *Wings 8*

Total 98 (100 %)

♂ 42 (42,9 %)

♀ 56 (57,1 %)

Bilaga E: Adjektiv som beskriver personer i *Good Stuff Gold C Textbook*

Män/pojkar	Ready	Embarrassed
Afraid	Right	Exhausted
Alike	Rude	Famous
Alive	Scared	Frightened
Alone	Serious	Good
Amazed	Shorter	Greedy
Better	Sick	Guilty
Changed	Soft-faced	Happy
Cold	Sorry	Hurt
Confused	Stressed	Important
Crazy	Successful	Interested
Disappointed	Sure	Invisible
Dressed	Surprised	Jealous
Empty-handed	Taller	Lucky
Excited	Unconscious	Mad
Famous	Used	Married
Fond	Worried	Nervous
Foolish	Worst	Nice
Gorgeous		OK
Grateful	Kvinnor/flickor	Optimistic
Guilty	Afraid	Pleased
Happy	Alarmed	Proud
Honest	Alone	Ready
Hooked	Attached	Rich
Identical	Beautiful	Safe
Incorruptible	Best	Scared
Interested	Betrayed	Short
Knackered	Better	Sorry
Loudest	Boring	Sure
Nervous	Calm	Thin
Obvious	Certain	Undressed
Odd	Cold	Unhappy
Old	Comfortable	Worried
Pleased	Disappointed	Wrong
Proud	Dressed up	Young

Summering av adjektiv i *Good Stuff Gold C*

Total 103 (100 %)

♂ 52 (50,5 %)

♀ 51 (49,5 %)

Bilaga F: Personer på bild i *Wings 8 Textbook*

För att minska risken för feltolkningar, har jag valt att bara inkludera de personer vars ansikte syns åtminstone delvis. I vissa fall har jag inte med enbart bildens hjälp kunnat avgöra kön. Då har jag tagit hjälp av texten och av ljudfilerna i Natur & Kulturs elektroniska upplaga av *Wings 8*. Om jag ändå inte kunnat avgöra kön, har jag inte räknat med den personen. *Wings 8* är uppdelad i fem sektioner: The Media, Health, The Environment, Animals och The USA.

Sektion 1 (s.6-33) heter The Media och börjar med en bild (s.6-7) på en ung flicka på ca 2-3 år som tittar på TV på mycket nära håll. På sidan 8 finns två bilder: en från The Simpsons och en från The Hunger Games. De har tillsammans sju pojkar/män och fem flickor/kvinnor. På sidan 11 skriver Kanye West autografer. På bilden syns två män och en kvinna. Sidan 12-13 visar fem tidningsomslag med sammanlagt tre personer, varav alla är män. På sidan 15 återkommer bilden från TV-serien The Simpsons med tre flickor, tre pojkar, två män och två kvinnor. En kvinna ler på sidan 18, medan sidan 23 pryds av Johannes Gutenberg och tre andra män. Bilden på sidan 27 visar en ung man som läser en tidning. På sidan 29 syns tolv män och sju kvinnor från The Hunger Games och sidan 31 visar två män från samma serie. Totalt hittar jag 20 flickor/kvinnor och 36 pojkar/män i denna första sektion.

Sektion 2 (s. 34-63) heter Health. En pojke sitter på startbilden (s.34-35) bredvid en vuxen av oklart kön som röker pipa. Den vuxnes ansikte döljs av ett moln av rök. På sidan 36 finns tre bilder med sammanlagt sex män och två kvinnor. Fyra unga kvinnor gör armhävningar på sidan 38, medan en överviktig man halvligger i en soffa med fjärrkontrollen i högsta hugg på sidan 39. Två paraidrottare, Shaquille Vance och Richard Whitehead, mäter sina krafter i löpning på sidan 43. Samma bild är bland de tre på sidan 36. På sidan 45 finns en bild på sju hippies. En del av bilden visas även på sidan 36. Två av personerna är kvinnor. Resten är män. Kvinnan på sidan 48 har tatueringar på halsen, piercing i näsan och rödfärgat hår. Hon ser glad ut. Den blonda kvinnan på sidan 49 ser inte lika glad ut. Solen har gjort henne röd på nacke, axel och överarm. Den unge mannen på sidan 50 har somnat, medan den äldre herren på sidan 53 är klarvaken. En tonårsflicka med cancer är på besök hos en manlig läkare på sidan 55. Flera balettben syns på sidan 59, men inga ansikten. På sidan 61 övas också balett, men här kan jag se sex ansikten på sex kvinnor/flickor. I den andra sektionen hittar jag totalt 18 pojkar/män och 17 flickor/kvinnor.

Sektion 3 (s.64-91) heter The Environment och innehåller inte många bilder på personer. På startbilden syns inget ansikte, bara en hand som får vatten på sig under en kran. Faktum är att jag, med mina kriterier om åtminstone delvis synligt ansikte, bara kan räkna en person i denna sektion. Det är kvinnan på sidan 75. Hon står på ett kalhygge och har på sig en löst sittande blå klänning. Av texten att döma borde kvinnan vara fredsprisvinnaren från 2004, Wangari Maathai. Det blir således en kvinna och inga män i denna sektion.

Sektion 4 (s.92-119) heter Animals och visar främst bilder på djur, däribland apan på startbilden. Men fem bilder inkluderar människor också. En man håller i en duva på sidan 104, medan en kvinna hjälper en koala på sidan 106. Jag hittar 29 personer på cirkusbilden på sidan 108, men jag ser bara ansikte på tolv män och en kvinna. På sidan 113 finns en bild på en pojke och hans hund. De är fast på ett isflak. Kvinnan på sidan 115 ler brett. Det blir totalt 14 pojkar/män och tre flickor/kvinnor i denna sektion.

Sektion 5 (s.120-151) heter The USA och är bokens sista del. Startbilden visar inga människor, bara skyskrapor och bilar. Men resten av sektionen innehåller ett flertal personer. På sidan 122 finns en kvinna och två pojkar. Den sextonårige pojken på sidan 125 heter enligt texten Declan Murphy, medan flickan på sidan 126 heter Becky Torres. De är två amerikanska ungdomar. Mae Jemison svävar i ett rymdskepp på sidorna 128-129. På sidan 130 ser jag två pojkar och en flicka i simkläder. Tre manliga musiker spelar sina instrument på sidan 137, medan kvinnan med det långa håret på sidan 140 ser ut att njuta av tystnaden. Kvinnan och barnen, en pojke och två flickor, på sidan 143 ser inte ut att njuta alls. De är immigranter. På sidan 146 sitter åtta personer vid ett dukat bord. Två av dem ser jag inte ansikten på, medan de andra är fem kvinnor och en man. Högst upp på nästa sida hjälper en ung man och tre unga kvinnor till att bära den amerikanska flaggan. Författaren Suzanne Collins ansikte syns på sidan 148 och nio karaktärer från The Hunger Games går nedför en trappa på sidan 149. Av dessa nio är två kvinnor och sex män. Personen som går längst bak kan jag inte avgöra kön på. På sidan 150 finns ytterligare en bild från The Hunger Games. Den innehåller tre män och en kvinna. Totalt finns det i denna sista sektion 20 pojkar/män och 20 flickor/kvinnor som jag kan avgöra kön på.

Sammanfattning av resultat

Wings 8

Section 1: The Media

- ♂ 36
- ♀ 20

Section 2: Health

- ♂ 18
- ♀ 17

Section 3: The Environment

- ♂ 0
- ♀ 1

Section 4: Animals

- ♂ 14
- ♀ 3

Section 5: The USA

- ♂ 20
- ♀ 20

Summering av bildundersökningen i *Wings 8*

Total 149 (100 %)

♂ **88 (59,1 %)**

♀ **61 (40,9 %)**

Bilaga G: Personer på bild i *Good Stuff Gold C Textbook*

För att minska risken för feltolkningar, har jag valt att bara inkludera de personer vars ansikte syns åtminstone delvis. I vissa fall har jag inte med enbart bildens hjälp kunnat avgöra kön. Då har jag tagit hjälp av texten och av ljudfilerna på Libers Ljudmaskin (Liber 2016b). Om jag ändå inte kunnat avgöra kön, har jag inte räknat med den personen. *Good Stuff Gold C Textbook* är indelad i åtta kapitel. Jag kommer här nedan att redovisa kapitel för kapitel hur många pojkar/män och hur många flickor/kvinnor jag funnit på foton och andra illustrationer.

Det första kapitlet (s.5-22) heter World Fame och börjar med en bild på den brasilianska Jesusstatyn. Avbildade med synligt ansikte i kapitlet finns 17 män/pojkar och tre kvinnor/flickor. På sidan 7 finns två bilder. I den översta bilden har personerna ryggen mot kameran. Ansiktena syns inte. I den undre bilden på sidan 7 står en kvinna och en man och ropar med händerna runt sina munnar för att koncentrera ljudet. På sidan 8 finns en bebis avbildad. Eftersom det i texten står att det är en flicka, har jag tagit med henne i beräkningen, trots att det av bilden är svårt att avgöra kön. På sidan 12 och 13 finns två bilder av Nelson Mandela och på sidan 14 syns två män på en svartvit bild. Bland de många fotbollsspelarna på sidan 15, räknade jag 12 ansikten: en man och elva pojkar. Den tecknade bilden av drottningen på sidan 17 har jag tagit med, men jag hoppade över de avlägsna människorna på sidan 21 och hockeyspelaren av oklart kön på sidan 22.

Det andra kapitlet (s.23-36) heter Love & Friendship och har som startbild en ung man som sitter i ett träd. Runt halsen har mannen ett halsband med ett kors. I detta kapitel finns tre män/pojkar och fem kvinnor/flickor avbildade. Först är det den unge mannen på sidan 23 som nämndes ovan. Därefter kommer en man och en kvinna på sidan 27, där mannen hjälper kvinnan med hennes kapp och båda är glada. På sidan 29 är det också en man och en kvinna, men här försöker mannen ragga upp kvinnan, vilket hon inte gillar. Kvinnan i rullstol på sidan 31 sitter ensam i ett öppet landskap och hennes tjocka jacka visar att det inte är någon större värme på platsen. Kapitlets sista bild på sidan 33 är på två flickor i tonåren. De är glada och ser ut att prata med varandra.

Everyday Stuff heter det tredje kapitlet (s.37-52) som har bilder föreställande två män/pojkar och sju kvinnor/flickor. Kapitlets startbild på sidan 37 föreställer en äldre kvinna som dammsuger. Hon ser mot någon eller något utanför bild och skrattar. På sidan 39 talar tre ungdomar i telefon: en flicka och två pojkar. Två kvinnor gäspar på sidan 41 och en kvinna slår ihop sina boxningshandskar på sidan 43. Därefter följer två bilder av samma kvinna, nöjd på sidan 47 och bedrövad på sidan 49. Eftersom hon förekommer två gånger har jag räknat henne två gånger. Människorna på sidan 50 är alltför avlägsna för att jag ska ta med dem i beräkningen.

Det fjärde kapitlet (s.53-66) heter Me on Wheels och innehåller bilder på sju män/pojkar och två kvinnor/flickor. Startbilden på sidan 53 visar en ung man som sitter i en bil med händerna på ratten och tittar mot kameran. Cyklisten på sidan 56 har jag tolkat vara en man medan den kvinnliga cyklisten på sidan 57 var mindre svårbedömd. På sidan 58 sitter en man med hjälm på huvudet i en tävlingsbil. En kvinna i tävlingsrullstol visas på sidan 62, medan det sitter en man i en annan rullstol på sidan 63. Bilden på sidan 64 föreställer tre manliga clownar.

Crime är namnet på det femte kapitlet (s.67-80) som börjar med en bild på en brand. Kapitlet visar bilder på elva män/pojkar och två kvinnor/flickor. På sidan 71 försöker två män råna en bank tillsammans med en vän, vars ansikte inte syns. Åtta män och två kvinnor syns på det svartvita fotot längst ner på sidan 73 och en man visar tummen upp på sidan 74.

I det sjätte kapitlet (s.81-96), Gaming, finns endast två bilder föreställande en pojke/man och en föreställande en kvinna/flicka. Tonårsflickan finns på startbilden på sidan 81. Hon ligger på golvet med fötterna på soffan och spelar något som liknar Game Boy. Den TV-spelande personen på sidan 83 har jag inte räknat med då jag inte kan avgöra kön. På sidan 95 sitter en stressad man vid datorn, medan samme man på sidan 96 avbildas mycket lugnare.

Det sjunde kapitlet (s.97-110) heter Holidays och inleds med en man som vilar i en eka på öppet vatten. På sidan 103 ser jag tre unga män i ett vandrarhemsrum. Den tecknade mannen på sidan 105 ser lycklig ut. Lyckliga är även mannen och kvinnan på sidan 109, som svävar högt ovanför land i väntan på att fälla ut sin fallskärm. Andra personer i kapitlet har jag inte tagit med i min beräkning då deras ansikten inte varit tillräckligt synliga eller för att jag inte kunnat avgöra kön. Totalt räknar jag bilder på sex män/pojkar och en kvinna/flicka i detta kapitel.

Det åttonde och sista kapitlet (s.111-124) heter Suspense. Det börjar med en svartvit bild på en kvinna som springer nedför en trappa. Ansiktet syns dock inte. Fyra unga kvinnor sitter med varsitt finger på ett uppochnedpåvänt glas på sidan 114 och på sidan 116 ser en man och en kvinna rädda ut. Sista person på bild är en man med glasstrutar och snorkel på sidan 124. Totalt räknar jag i detta sista kapitel med fem kvinnor och två män.

Sammanfattning av resultat

Good Stuff Gold C

1 World Fame

- ♂ 17

- ♀ 3

2 Love & Friendship

- ♂ 3

- ♀ 5

3 Everyday Stuff

- ♂ 2

- ♀ 7

4 Me on Wheels

- ♂ 7

- ♀ 2

5 Crime

- ♂ 11

- ♀ 2

6 Gaming

- ♂ 2

- ♀ 1

7 Holidays

- ♂ 6

- ♀ 1

8 Suspense

- ♂ 2

- ♀ 5

Summering av resultat *Good Stuff Gold C*

Total 76 (100 %)

♂ **50 (65,8 %)**

♀ **26 (34,2 %)**

